

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Резонанс

Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження з СІАЗ: siaz@pochta.ru

№ 9

5 лютого 2013 р.

РЕЗОНАНС

**Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань
Додаток до журналу "Україна: події, факти, коментарі"**

№ 9 2013

Для керівників та їхніх референтів

Засновники:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Головний редактор

О. Онищенко, академік НАН України

Редакційна колегія:

В. Горовий (заступник головного редактора, науковий керівник проекту)
Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна

Заснований у 2003 році
Виходить двічі на тиждень

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03
E-mail: siaz@pochta.ru
www.nbu.gov.ua/siaz.html

Передрук — тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2013

ЗМІСТ

У центрі уваги 3

Аналітичний ракурс

Тарасенко Н.

Законодавчий «сценарій» для української мови –
можливі варіанти. **5**

Потіха А.

Перспективи врожаю-2013 **33**

Законодавча влада 42

Виконавча влада 54

Політика 61

Економіка 71

Економіка України в контексті
світових кризових тенденцій. **76**

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Початок другої сесії Верховної Ради України сьомого скликання

5 лютого 2013 р. відповідно до ст. 83 Конституції України мало відбутись відкриття другої сесії Верховної Ради України сьомого скликання, яка триватиме до липня.

Напередодні, 4 лютого, відбулось засідання погоджувальної ради, з 5 по 8 лютого була передбачена робота парламенту в пленарному режимі, крім того, на 8 лютого було заплановано проведення години запитань до уряду. Утім, розпочати роботу парламенту депутатам вчасно не вдалось через блокування трибуни парламентаріями з фракцій «Батьківщини», «Свободи» та УДАРу. Опозиція заявляє, що не дозволить розпочати роботу Верховної Ради, доки не буде введена в дію система персонального голосування «Рада-3». Про це на брифінгу в парламенті заявив лідер ВО «Свобода» О. Тягнибок. «Ми вимагатимемо персонального голосування сенсорною кнопкою “Рада-3”. Усі відмовки більшості, що ця система впливає на здоров’я депутатів, що вона випрацювала свій термін, є намаганням затягувати час», – сказав він.

О. Тягнибок додав, що «партія влади боїться персонального голосування, але позиція трьох опозиційних фракцій є однозначною, рішучою, чіткою і неповоротною».

Водночас лідер партії УДАР В. Кличко зазначив, що влада має «всі можливості для того, щоб вже сьогодні почати працювати».

Зі свого боку, у Партії регіонів заявляють, що відкриття другої сесії парламенту сьомого скликання може відбутись у четвер, 7 лютого. Про це заявив лідер фракції Партії регіонів О. Єфремов. За його словами, до цього часу депутати домовились працювати в комітетах.

На питання, чи може Партія регіонів піти на один із запропонованих опозицією варіантів персонального голосування – сенсорною кнопкою, руками або бюлетенями

– О. Єфремов відповів: «Скоріше за все, ми зійдемося на тому, що буде створено якусь робочу групу, яка вивчить все, про що ми говорили раніше, вивчить досвід голосування в провідних демократіях у світі, і запропонує якійсь варіант для зміни законодавчого поля в нашій державі».

Нагадаємо, раніше Голова Верховної Ради України В. Рибак зазначив, що першочерговими для розгляду другою сесією Верховної Ради України мають стати соціально-економічні питання.

В. Рибак наголосив, що комітети Верховної Ради разом з Апаратом визначають перелік законопроектів соціально-економічного спрямування, які будуть винесені на розгляд парламенту. У цьому контексті він зазначив, що потрібно буде переглянути Державний бюджет на 2013 р. За його словами, «потрібно виконувати соціальні зобов'язання перед людьми, а для цього необхідно, щоб працювала видаткова частина бюджету».

Як звертають у цьому контексті увагу ЗМІ, Держбюджет-2013 розрахований, спираючись на середній сценарій в економіці, однак проблема в тому, що ВВП у ньому розраховувався, виходячи з того, що буде виконаний плановий показник 2012 р. (зростання 3,9 %).

Однак Мінекономіки вже опублікував орієнтовні дані минулому року – зростання ВВП всього 0,2 %. І це означає нестачу нинішнього бюджету в районі 15 млрд грн. Тому, якщо тільки в найближчі місяці ситуація в економіці кардинально не покращиться (а світові прогнози підстав для цього, на жаль, не дають), за підсумками I кварталу слід очікувати секвестру бюджету, тобто скорочення фінансування цілої низки статей. Соціальні статті, звичайно, не чіпатимуть, але урізання низки програм і фінансування апарату, скоріше за все, відбудуться.

Також у найближчі кілька місяців парламенту належить схвалити пакет законів, пов'язаний з реформою «Нафтогазу», яку вже анонсував Президент. До того ж поділ енергетичного гіганта на кілька компаній, що займаються різними напрямками, є вимогою Енергетичної хартії Євросоюзу.

З дуже великою імовірністю на майбутній сесії слід очікувати ухвалення у другому читанні закону про вищу освіту, навколо якого можуть виникнути жваві дискусії (хоча б тому, що це безпосередньо пов'язано з відомством Д. Табачника). Крім того, опозиція намагатиметься домогтись розгляду свого мовного закону, але влада на це піде тільки в тому випадку, якщо це буде вигідно як інформаційний фон вирішення якихось серйозних економічних питань.

Також Голова Верховної Ради висловив думку, що під час другої сесії розглядатиметься питання щодо призначення виборів Київського міського голови та депутатів Київської міської ради. За його словами, відповідні постанови зареєстровані в Апараті Верховної Ради України. На переконання В. Рибака, ці вибори потрібно проводити одночасно. «Думаю, Верховна Рада таке рішення ухвалить», – сказав він (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)*. – 2013. – 29, 31.01; *NEWSru.ua (http://newsru.ua/press/04feb2013/100dnei_rada.html)*. – 2013. – 4.02; *Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2013. – 5.02).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Законодавчий «сценарій» для української мови – можливі варіанти

Українське законодавство про мову бере початок від 24 березня 1918 р., коли було прийнято Закон Центральної Ради про запровадження української мови в банківській і торговій сфері. У ньому, зокрема, вказувалося: «Всякого роду написи, вивіски... повинні писатися державною українською мовою...». У пункті 3 проголошено: «Мовою в діловодстві має бути державна українська».

3 січня 1919 р. Директорія видала закон про державну українську мову в УНР та про обов'язкове використання української мови в діловодстві Української академії наук. Однак із втратою незалежності Української Народної Республіки ці закони перестали діяти.

21 вересня 1920 р. Рада народних комісарів УРСР ухвалила декрет про українську мову – її запроваджено як предмет у школах і введено до використання в державних закладах та установах. Наступного року ВУЦВК затвердив «Кодекс законів про народну освіту в УРСР», де сказано, що «українська мова як мова більшості населення України, особливо на селі, і російська мова як мова більшості населення в містах і загальносоюзна мова, мають в УРСР загальнодержавне значення і повинні викладатися у всіх навчально-виховних закладах Української Соціалістичної Радянської Республіки».

1 серпня 1923 р. Раднарком УРСР видав Декрет «Про заходи забезпечення рівноправності мов і сприяння розвитку української мови». В Україні 1925 р. вийшла серія постанов про українізацію. У цих документах йшлося про відкриття шкіл з українською мовою навчання, збільшення кількості видань різної літератури, зокрема підручників, газет, журналів, українською мовою, вивчення української мови державними службовцями, переведення діловодства на українську мову тощо. На початку 30-х років українізація помітно гальмується, її здобутки ліквідуються, а 22 листопада 1933 р. ЦК КП(б)У ухвалює постанову про її припинення. Почався зворотний процес звуження функцій української мови та витіснення її російською.

1989 р. було конституційно закріплено державний статус української мови в Україні, а 28 жовтня 1989 р. прийнято Закон «Про мови в Українській РСР», який, однак, окреслюючи сфери застосування української мови, передбачає, що практично всюди замість неї може використовуватися російська чи інша мова:

Стаття 2. Державною мовою Української Радянської Соціалістичної Республіки є українська мова. Українська РСР забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя.

Стаття 4. Мовами міжнаціонального спілкування в Українській РСР є українська, російська та інші мови.

Стаття 5. Громадянин вправі звертатися до державних, партійних, громадських органів, підприємств, установ і організацій українською [...], російською мовою або мовою, прийнятою для сторін. [...] Рішення по суті звернення оформляється українською мовою чи іншою мовою роботи [...]. За бажанням громадянина таке рішення може бути видане йому в перекладі російською мовою.

Стаття 6. Службові особи державних, партійних, громадських органів, установ і організацій повинні володіти українською і російською мовами, а в разі необхідності – й іншою національною мовою [...]. Незнання громадянином української або російської мови не є підставою для відмови йому у прийнятті на роботу.

Стаття 8. Будь-які привілеї чи обмеження прав особи за мовною ознакою, мовна дискримінація неприпустимі.

Стаття 10. Акти найвищих органів державної влади та управління Української РСР приймаються українською мовою і публікуються українською і російською мовами.

Стаття 11. Мовою роботи, діловодства і документації, а також взаємовідносин державних, партійних, громадських органів, підприємств, установ і організацій є українська мова, [...] однак] може бути і національна мова більшості населення тієї чи іншої місцевості.

Стаття 13. Технічна і проектна документація в Українській РСР виготовляється українською або російською мовою.

Стаття 14. Офіційні документи, які посвідчують статус громадянина, – паспорт, трудова книжка, документи про освіту, свідоцтво про народження, про одруження, а також документи про смерть особи виконуються українською і російською мовами.

Статті 26 та 27. Мовою виховання в дитячих дошкільних установах та загальноосвітніх школах є українська мова, [...] однак] можуть створюватись загальноосвітні школи, в яких навчальна і виховна робота ведеться мовою, спільно визначеною батьками школярів. Вивчення в усіх загальноосвітніх школах української і російської мов є обов'язковим.

Стаття 30. Результати науково-дослідних робіт оформляються українською або російською мовою.

Відповідно до ст. 10 Конституції України українська мова є єдиною державною мовою України. «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом».

Крім того, ще шість статей Основного закону України – 11, 12, 92, 103, 127 та 148 – теж певною мірою стосуються функціонування української та інших мов в Україні та мовних потреб українців, що мешкають поза межами України.

Рішенням Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 р. про офіційне тлумачення положень ст. 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використанні її в навчальному процесі в навчальних закладах України у п. 3 установчої частини рішення та п. 1 основної частини рішення зазначено таке:

Під державною (офіційною) мовою розуміється мова, якій державою надано правовий статус обов'язкового засобу спілкування в публічних сферах суспільного життя.

Українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо). Поряд з українською мовою можуть використовуватися й інші мови.

Відповідно до чинних законів питання застосування української мови визначено щодо розгляду звернень громадян; діяльності Збройних сил України та Національної гвардії України; видання друкованої продукції, призначеної для службового та ужиткового користування, що розповсюджується че-

рез державні підприємства, установи і організації (бланки, форми, квитанції, квитки, посвідчення, дипломи тощо); висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації; оформлення митних документів тощо.

Володіння державною мовою є обов'язковою умовою для прийняття до громадянства України.

Згідно з чинним Законом Української РСР «Про мови в Українській РСР» від 28 жовтня 1989 р., службові особи державних органів, установ і організацій повинні володіти українською мовою.

Відповідно до Закону України «Про освіту» в редакції від 23 березня 1996 р. (ст. 7) та Закону України «Про загальну середню освіту» від 13 травня 1999 р. (ст. 7) встановлено, що мовою виховання в дитячих дошкільних установах, мовою навчання і виховання в загальноосвітніх школах, професійно-технічних училищах, середніх спеціальних і вищих навчальних закладах є українська мова.

Володіння українською мовою є однією з обов'язкових умов для зайняття декількох державних посад (Президента, судді та судді Конституційного Суду України).

Незважаючи на конституційність статусу української мови, мовна ситуація та проблема статусу мов в Україні постійно перебувають у центрі уваги й протистояння різних політичних сил. Зазвичай партії та виборчі блоки зосереджують увагу на питаннях мовної політики під час виборчих кампаній. Здебільшого порушуються питання щодо перегляду статусу російської мови, надання їй статусу державної або офіційної. Найпослідовнішим провідником цієї ідеї є Президент В. Янукович та Партія регіонів, які у своїх передвиборних програмах традиційно дотримувалися ідеї надання російській мові статусу державної. У програмі В. Януковича з 2010 р. значиться девіз «Дві мови – одна країна!». Можна пригадати, що в березні 2012 р. було заявлено, що найближчим часом Україна ухвалить закон про дві державні мови – українську та російську: «У цьому зацікавлена Україна, в цьому зацікавлені люди, в цьому зацікавлене населення, яке розмовляє в основному

двома мовами – українською та російською», – зазначав Президент. Тему державного статусу російської мови він порушував вже не – як у попередні роки – через «єдність в розмаїтті», а з точки зору «реального утвердження в Україні європейських стандартів демократії, неухильного забезпечення прав і свобод людини», Президент посилався на норми «міжнародного права, Європейської хартії регіональних мов або мов меншин».

У програмі Партії регіонів, з якою вона йшла на парламентські вибори-2012, також передбачено «надання російській мові статусу другої державної».

Утім, реальні кроки в напрямі зміцнення позицій російської мови «регіонали» розпочали ще напередодні виборів, ініціювавши прийняття Закону «Про засади державної мовної політики», який вступив у дію з 8 липня 2012 р. Закон зміцнив позиції російської мови та мов інших національних меншин у регіонах, де частка носіїв таких мов у загальній масі населення становить 10 % і вище.

Ухвалення документа загострило політичну ситуацію в країні. З перших днів дії Закону почалися проблеми з його втіленням. Наприклад, Ізмаїльська міська рада, визнавши російську регіональною мовою, відмовилася надати аналогічний статус болгарській мові. А голова Донецької облради А. Федорук застеріг ради нижчого рівня: якщо в них з'явиться бажання визнати регіональними інші мови, окрім російської, наприклад грецьку, то вони мають спочатку відшукати джерела фінансування такої ініціативи. На перешкоди наткнулися і в Берегові Закарпатської області, де не змогли виконати пункт про обов'язкове володіння держслужбовцями регіональною мовою. Виявилося, що в місті, яке традиційно вважається угорськомовним, таких чиновників – лише третина від необхідної кількості.

Однак це не завадило наданню російській мові статусу регіональної обласними радами – Дніпропетровською, Донецькою, Запорізькою, Луганською, Одеською, Херсонською, Харківською, Миколаївською, а також міськими Ізмаїльською, Одеською, Миколаївською, Севастопольською, Луганською, Запорізькою, Донецькою. Статус регіональної російській мові

надала Харківська міська рада. Крім того, російську мову підтримали в Ялті і Красному Лучі.

У свою чергу, Тернопільська облрада відмовилася визнавати «мовний» закон і звернулася до Конституційного Суду з вимогою визнати його неконституційним. Аналогічні рішення прийняли Івано-Франківська, Львівська облради.

Президент В. Янукович, зважаючи на неоднозначне сприйняття суспільством Закону України «Про засади державної мовної політики», доручив Кабінету Міністрів створити робочу групу для розробки пропозицій щодо вдосконалення законодавства про порядок застосування мов в Україні. Групу з доопрацювання «мовного закону» очолила тодішній віцепрем'єр з гуманітарних питань Р. Богатирьова. До складу групи увійшли 42 учасники, які розділилися на дві підгрупи – під керівництвом экс-президента Л. Кравчука та ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка Л. Губерського.

Головною метою робочої групи було узгодження чинного мовного закону з Конституцією України та Європейською хартією регіональних мов або мов меншин. Передусім експерти змінили назву закону – запропонований законопроект називається «Про порядок застосування мов в Україні». Крім того, документ зазнав цілої низки принципових змін.

Зокрема, з нього були видалені положення про мовне самовизначення. За словами члена робочої групи з доопрацювання закону, професора Національного університету «Києво-Могилянська академія» В. Василенка, автори чинного Закону неправильно трактували мовну Хартію. Як пояснив експерт, у Хартії йдеться лише про принцип недискримінації на мовному ґрунті, а не про мовне самовизначення. На думку В. Василенка, таке самовизначення є не більш логічним, ніж «податкове самовизначення».

Робоча група також відкорегувала визначення принципів понять: «державна мова», «рідна мова», «регіональна мова», «мова меншин».

Згідно з документом, за українською мовою зберігається статус державної. Її використання є обов'язковим у судо- і діло-

водстві, у діяльності органів державної влади, Збройних сил, у сфері науки і освіти, рекламі. Більше того, пропонується обов'язкове тестування держслужбовців на знання державної мови, запровадження обов'язкового кваліфікаційного екзамену з української мови для чиновників усіх рівнів.

При цьому встановлюється 75 % квота мовлення українською мовою для загальнонаціональних теле- і радіоканалів. Передачі та фільми, виготовлені на інших мовах, повинні бути дубльовані, озвучені або забезпечені субтитрами державною мовою.

До регіональних мов, згідно з новою редакцією закону, будуть належати: білоруська, болгарська, вірменська, гагаузька, ідиш, караїмська, кримсько-татарська, кримчацька, молдавська, німецька, новогрецька, польська, ромська, російська, румунська, словацька та угорська.

Відзначається, що їм може бути надана держпідтримка, але лише в тому випадку, якщо на конкретній території проживає не менше 30 % носіїв такої мови. Зокрема, зібравши підписи як мінімум 30 % членів територіальної громади, місцева рада звертається до обласної ради з проханням просити перед парламентом про «підтримку або захист регіональної мови або мови нацменшин».

У свою чергу, облрада протягом 30 днів звертається з таким клопотанням до Верховної Ради, яка «приймає закон про підтримку та захист регіональної мови або мови національної меншини в межах територіальної громади села, селища або міста». За умови надання статусу регіональної на певній території ця мова використовується паралельно з державною.

Для підтримки мов нацменшин є й інші пропозиції. Наприклад, для Кримської автономії запропоновано окремо розглянути заходи щодо захисту кримськотатарської мови та внести їх як окремий пункт до законопроекту.

Противники законопроекту заявили, що він не здатен забезпечити використання мов національних меншин в Україні. Серед членів робочої групи такої думки дотримувався, зокрема, директор української філії Інституту країн СНД В. Корнілов. Він вважає, що запропонований документ «звужує можливості використання регіональних мов і порушує права громадян».

«В окремих регіонах російська зможе використовуватися як регіональна разом із державною, незважаючи на квоту в 30 %. Однак це обмеження робить неможливим використання інших регіональних мов. До того ж процедурно домогтися цього стає дуже складно – збір підписів, звернення до місцевих рад», – зазначив В. Корнілов.

Автор «мовного закону» В. Колесніченко назвав діяльність робочої групи провальною. «Вона була створена для внесення поправок в мій закон. А її члени, більшість з яких, м'яко кажучи, українофіли, із самого початку стали на шлях конфронтації і розробили абсолютно нову редакцію», – вважає політик. В. Колесніченко також назвав документ «гідотою» і заявив, що його прийняття може «призвести до громадянської війни».

Підгрупою Л. Губерського був розроблений проект концепції державної програми розвитку і функціонування української мови, покликаний забезпечити її повноцінне використання в різних сферах. Зокрема, у документі для цього пропонується розробити нову редакцію українського правопису, створити центри і регулярні курси вивчення української мови для держслужбовців, військових та інших громадян країни, а також мігрантів.

Крім того, розробники концепції пропонують забезпечити навчальні заклади літературою та підручниками державною мовою, підготувати комплексний онлайн-курс щодо її вивчення, встановити надбавки до зарплати вчителям української мови і літератури та викладацькому складу молодшої школи, забезпечити підтримку книговидання українською і функціонування української мови у сфері кінематографії.

Окремим пунктом зазначається необхідність розробки «дієвих механізмів контролю над дотриманням мовного законодавства». Зокрема, пропонується накладати штрафи на чиновників, які у своїй роботі не використовують українську мову як державну.

Член робочої групи, директор Інституту літератури ім. Шевченка М. Жулинський зазначив, що при складанні документа розробники спиралися на закон Французької Республіки 1994 р. про французьку мову, у якому передбачена

відповідальність за порушення мовного закону – від солідних штрафів до шести місяців тюремного ув'язнення.

«Не впевнений, що Україна буде готова ввести кримінальну відповідальність, але адміністративна повинна бути обов'язково, зокрема для чиновників, які у своїй роботі не використовують українську мову як державну», – запропонував експерт.

Було розроблено також порядок фінансування заходів з розвитку української мови, яке заплановано здійснювати за рахунок державного та місцевого бюджетів. Зокрема, з держбюджету передбачається витратити 582 млн 239 тис. грн: у 2013 р. – більше 168 млн грн, у 2014 р. – понад 220 млн грн, у 2015 р. – понад 192 млн грн. З місцевих бюджетів на ці цілі пропонують виділити до 2015 р. понад 1 млн грн.

Обидва документи, розроблені робочою групою, були передані в Кабмін, де їх обіцяли розглянути «у найближчий час без затримок», однак вони так і не були розглянуті Верховною Радою.

Тим часом мовне питання й надалі лишається каменем спотикання українських політиків. Боротьба за українську мову або проти неї, як і раніше, залишиться одним з головних приводів для парламентських баталій. За період функціонування нової Верховної Ради в парламенті зареєстровано, як мінімум, сім нових законопроектів, спрямованих на регулювання мовної сфери. Деякі з них – наприклад, «опозиційний» проект В. Яворівського, М. Матіос та І. Фаріон – отримали досить широкий розголос, інші залишилися практично непоміченими.

Чотири із семи згаданих проектів передбачають скасування чинного Закону України «Про основи державної мовної політики». Найлаконічнішим автором став «б'ютівець» В. Кириленко (проект закону № 1190 від 29 грудня 2012 р.), який запропонував просто визнати нинішній Закон недійсним, оскільки він суперечить Конституції, Європейській хартії регіональних або міноритарних мов і, до того ж, прийнятий із грубими порушеннями українського законодавства.

Інші автори пішли далі, розробивши свої варіанти закону або доповнень до нього. Об'єднуючою рисою всіх цих документів є посилення тією чи іншою мірою позицій державної

мови. Насамперед у роботі державного апарату – як, наприклад, у проекті закону позафракційного депутата І. Палиці (№ 1102 від 17.12.2012 р.). А брати Балоги разом з В. Петьовою хочуть не тільки повернути держмову в держоргани, але й доповнити діючий мовний Закон нормою, яка гарантувала б перевірку знання української для чиновників, суддів, працівників прокуратури, військовослужбовців та інших держслужбовців.

Ще ширшим використання української бачить М. Катеринчук (законопроект № 1144 «Про державну мову України»). Згідно з його документом, крім держслужби, використання української повинно бути закріплено в діловодстві, оформленні документів, найменуваннях усіляких установ і організацій тощо. Також українська повинна повернутися в рекламу, на телерадіоканали і в ЗМІ. За винятком випадків, коли вони створювалися спеціально для мовлення або видавничої діяльності іноземними або міноритарними мовами.

Трохи осібно стоїть проект екс-спікера Верховної Ради В. Литвина. Треба зазначити, що порівняно з іншими проект В. Литвина прописаний досить непогано. У ньому заново визначаються ознаки наявності регіональної мови – не менше ніж 15 % носіїв від загальної кількості громадян, які проживають у регіоні. Чітко прописується, хто і як може ініціювати заходи, спрямовані на використання такої мови. Також вказуються рамки її використання, що, з одного боку, твердо закріплює чільний статус державної мови, а з іншого – прибирає існуючу нині правову колізію. Адже за Конституцією українська є головною мовою в країні, але, за законом В. Колесніченка, знати її не обов'язково: все повинно бути доступно і регіональними мовами, а по суті, однією з них – російською.

Найбільший резонанс викликав законопроект № 1233 від 10 січня 2013 р., авторами якого стали депутати від опозиції: В. Яворівський (ВО «Батьківщина»), І. Фаріон (ВО «Свобода») та М. Матіос (партія УДАР). Законопроект «Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні» передбачає, що «будь-яка інша мова, що застосовується в Україні, окрім української як

мови титульної нації та мов інших корінних народів України, є іноземною мовою».

Законопроект передбачає доволі широке розуміння поняття «міноритарної» мови. Це мова, відмінна від української та яку традиційно застосовували в межах території України громадяни України, що становлять кількісно меншу групу, ніж решта населення України. Діалекти та говірки української мови, а також мови мігрантів не є регіональними («міноритарними») мовами.

Відповідно до законопроекту, будь-які заходи на розвиток, застосування і захист мов національних меншин чи регіональних (міноритарних) мов не повинні здійснюватися на шкоду українській мові як державній (офіційній) та не повинні перешкоджати її вивченню.

У документі передбачено, що «спроби запровадження офіційної багатомовності на національному рівні всупереч Конституції України і встановленій конституційній процедурі є діями, спрямованими на розпалювання міжетнічної ворожечі, мовний розкол країни, порушення конституційного ладу і територіальної цілісності України». «Публічне приниження чи зневажання української мови є неприпустимими нарівні з наругою над державними символами України», підкреслюється в проекті закону.

Законопроект передбачає обов'язкове вільне володіння українською мовою та підтвердження необхідного рівня володіння нею для того, щоб громадянин України обійняв посаду, зокрема Президента України; депутатів всіх рівнів; члена Кабінету Міністрів; уповноваженого Верховної Ради з прав людини; члена Національної ради з питань телебачення і радіомовлення; члена Вищої ради юстиції; члена Центральної виборчої комісії; суддів; державного службовця.

Зазначається, що рівень володіння українською мовою, необхідний для того, щоб обійняти відповідну посаду, визначає Національна комісія зі стандартів державної мови. Складання іспиту на рівень володіння українською мовою, необхідне для того, щоб обійняти відповідну посаду, здійснюється в Центрі української мови. Також передбачено складання іспиту на

рівень володіння українською мовою, необхідного для набуття громадянства України.

Відповідно до законопроекту, держава забезпечує кожному громадянину України право отримати освіту українською мовою у державних та комунальних дошкільних, загальних середніх та вищих навчальних закладах. У місцевостях традиційного поселення осіб, що належать до національної меншини і чисельність яких становить не менше ніж 50 % громади села, селища або міста районного значення, мовою загальної середньої освіти у державних та комунальних дошкільних навчальних закладах може бути поряд з українською мовою також і відповідна мова національної меншини або відповідна регіональна (міноритарна) мова, яка запроваджується як мова дошкільної освіти на підставі подання громадського об'єднання, що представляє інтереси національної меншини і місцезнаходженням якого є відповідне село, селище, місто районного значення.

Мовлення державних, комунальних та громадських телерадіоорганізацій здійснюється українською мовою. У місцевостях традиційного поселення осіб, що належать до національної меншини, громадські та комунальні телерадіоорганізації можуть здійснювати мовлення поряд з українською також відповідною мовою національної меншини або відповідною регіональною (міноритарною) мовою. Обсяг мовлення мовою національної меншини або регіональною (міноритарною) мовою не може перевищувати 50 % ефірного часу телерадіоорганізації.

Видання друкованих засобів масової інформації, заснованих громадянами України та юридичними особами, зареєстрованими в Україні, здійснюється українською мовою. У законопроекті передбачено, що виробництво фільмів в Україні за кошти державного бюджету України здійснюється виключно українською мовою. Усі іноземні фільми, які розповсюджуються та демонструються в Україні, повинні бути дубльовані українською мовою. Кінотеатри можуть демонструвати іноземні фільми мовою оригіналу, супроводжуючи субтитруванням українською мовою. Кількість сеансів іноземного фільму, що демонструється мовою оригіналу, не мо-

же перевищувати 10 % від загальної кількості сеансів демонстрування цього фільму в кінотеатрі.

Автори документа вважають за доцільне, щоб місцеві телекомпанії змогли б вести мовлення регіональною мовою, але не більше 50 % ефірного часу. Реклама, аудіо- та відеоматеріали телевізійних та радіокомпаній в Україні, відзняті за бюджетні кошти, повинні послуговуватись українською мовою.

Перехідними положеннями цього законопроекту передбачено внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Відповідно до них, порушення порядку застосування та стандартів української мови у внутрішніх актах, у діловодстві та документообігу з боку організацій та суб'єктів господарювання усіх форм власності мають наслідком накладення штрафу на посадових осіб, громадян-суб'єктів підприємницької діяльності – від 300 до 400 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (5100–6800 грн).

Також передбачено внести зміни до Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», передбачивши, що промовець, який не володіє державною мовою, може виступати іншою мовою, а переклад його виступу українською мовою забезпечує Апарат Верховної Ради.

За словами народного депутата від «Батьківщини» В. Яворівського, перш ніж створити власний законопроект, автори «опрацювали 12 чи 13 європейських законів. Це говорить про те, що в ньому немає нічого надприродного. Ми просто вийшли на європейський рівень. Так, цей закон радикальний, і впровадити його буде нелегко. Але у тій же Росії діє ще більш радикальний мовний закон», констатував В. Яворівський. На думку нардепа, законопроект має шанси набрати необхідну кількість голосів. Окрім того, ініціатори готові піти на певні компроміси.

На думку експертів, запропонований опозицією законопроект важко назвати збалансованим, автори документа, навпаки, штовхають мовний маятник у радикально протилежний бік порівняно з прийнятим мовним Законом. Закон містить значну кількість відверто дискримінаційних норм, тому іншого майбутнього, крім шквалу критики і провалу, у цього закону немає.

Своє обурення мовним законопроектом опозиції та занепокоєння фактом появи такої законодавчої ініціативи у вищому законодавчому органі країни вже висловили угорці України. Як повідомив народний депутат, голова Демократичної спілки угорців України І. Гайдош, про це йдеться в заяві, прийнятій 17 січня на засіданні президії Демократичної спілки угорців України, стосовно реєстрації у Верховній Раді України проекту закону України «Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні».

Зокрема, зі слів нардепа, на засіданні прозвучало, що поданий на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України В. Яворівським (ВО «Батьківщина»), М. Матіос (політична партія УДАР) та І. Фаріон (ВО «Свобода») документ без перебільшення є «унікальним» в українській законодавчій практиці. Адже суспільство отримало документ, ряд положень якого суперечить не тільки Конституції і міжнародно-правовим зобов'язанням України, а й здоровому глузду.

Голова ДСУУ наголошує, що законодавчі пропозиції, які містяться в цьому законопроекті, несуть у собі загрозу порушення основоположних культурних, соціальних і політичних прав громадян України – осіб належних до національних меншин, порушують їхні конституційні права, націлені на позбавлення їх існуючих можливостей задоволення своїх національно-культурних потреб, у брутальній формі нехтують міжнародно-правовими зобов'язаннями України щодо захисту прав людини, у тому числі осіб, належних до національних меншин.

Президія Демократичної спілки угорців України наполягає, що, обґрунтовуючи своє намагання встановлення тотальної одномовності, автори законопроекту припускаються прямої фальсифікації змісту текстів основоположних державотворчих документів. «Так, у преамбулі стверджують, що “Україну було проголошено і створено як суверенну національну державу”, фактично заперечуючи державотворчу роль і місію більше ніж 10 млн громадян, які в етнічному сенсі вважають себе належними до інших національностей, – звівши їх статус до іноземців, а їх культуру-мову до культури-мови іноземних народів», – додав І. Гайдош.

Він також вважає, що депутати-розробники законопроекту ним фактично встановлюють новий, Конституцією непередбачений обов'язок громадян, а саме: щодо знання української мови. Осіб, які не володіють або володіють не в належному обсязі, пропонують обмежити не тільки в доступі до певних професій, але також у виборчих правах.

І. Гайдош також повідомив, що учасники засідання констатували, що автори законопроекту, порушуючи вимоги ряду статей Конституції України, припускаються звуження змісту та обсягів прав громадян-осіб, належних до національних меншин. Це стосується, зокрема, прав на отримання середньої освіти рідною мовою, діяльності ЗМІ мовами меншин тощо. «Особливо прикрим вважаємо той факт, що серед ініціаторів цього документа, крім відомого своєю схильністю до політичного екстремізму й ксенофобії представника ВО «Свобода», є й народні депутати, які представляють політичні сили, що позиціонують себе як демократичні й такі, що палко підтримують євроінтеграційний курс України», – додав нардеп.

Представник Партії регіонів В. Колесніченко зауважив, що законопроект «Про функціонування української мови та порядок застосування інших мов в Україні», який передбачає екзамени з української мови для претендентів на держпосади, суперечить міжнародним зобов'язанням України. «Я вже зв'язався з фахівцями, які найближчим часом підготують переклад цього законопроекту англійською. Після цього ми відправимо його для ознайомлення депутатам Європарламенту», – повідомив політик. В. Колесніченко переконаний, що, ознайомившись із текстом законопроекту, європейські парламентарі повинні врахувати гуманітарні наміри опозиції під час підготовки чергової резолюції щодо України. «Необхідно, щоб депутати Європарламенту усвідомили те, що в Україні не просто росте фашистська загроза, у нас фашизм уже фактично гордо піднімає голову, підтвердженням є відверто ксенофобські законопроекти представників опозиції», – додав «регіонал». Він вважає, що автори опозиційного законопроекту про мови абсолютно не володіють інформацією про міжнародні зобов'язання України.

Сам В. Колесніченко з моменту прийняття «мовного закону» його авторства запропонував 73 сторінки доповнень до нього. Більшість із них на суть закону не дуже впливають. Наприклад, залишити «національно-державну суверенність Українського народу» просто «державною», доповнити «регіональні мови» словосполученням «або мови меншин», вписати пункт про ідентифікацію рідної мови під час Всеукраїнського перепису – хоча таке питання в переписних листах і так є тощо.

Серед поправок В. Колесніченка є й більш істотні, як, наприклад, пропозиція публікувати акти вищих органів державної влади лише державною і російською мовою. Іншими ж мовами – у разі необхідності й на вимогу місцевої влади. У чинній версії Закону вказується, що вони публікуються «державною, російською та іншими регіональними мовами або мовами меншин».

Ще кілька нововведень: раніше документ про освіту продублювати регіональною можна було лише відучившись у навчальному закладі з відповідною мовою навчання. Тепер усі документи повинні публікуватися двома мовами – державною і «однією з регіональних». Якою саме, сумніватися не доводиться. Крім того, пропонується змінити й мови оформлення текстів дисертацій та авторефератів – на українську, англійську або, звичайно ж, російську.

Привертає увагу пункт законопроекту, у якому його автор В. Колесніченко стверджує, що «основи державної мовної політики визначаються Конституцією і цим законом, а порядок використання мов – виключно цим законом».

На думку експертів, те, як легко й просто була пропущена через Верховну Раду попередня версія закону, дає поправкам В. Колесніченка досить високі шанси на успіх, особливо з урахуванням нинішньої розстановки сил у парламенті.

Як бачимо, жоден із запропонованих законопроектів щодо вдосконалення мовного законодавства в Україні не передбачає надання російській мові статусу другої державної чи офіційної мови. Утім, не можна виключати, що мовне законодавство може бути переглянуте в бік ще більшого розширен-

ня прав російської мови, будучи обґрунтоване при цьому виконанням передвиборних зобов'язань Президента й Партії регіонів про введення другої державної мови.

Водночас варто зауважити, що більшість експертів вважають поки що нереальним надання російській мові статусу другої державної. Як зауважує співробітник Інституту соціології НАН України О. Вишняк, статус російської як другої державної потрібен дуже обмеженому колу людей. За словами фахівця, люди часто не цікавляться статусом мов. «Якщо запитують, чи потрібен статус другої державної мови для російської, то лише трохи більше 40 % хочуть цього. Але 68 % згодні з тим, щоб була одна державна мова, якщо не було б ущемління інтересів представників інших мов, у тому числі російської. Особливо це стосується мови навчання дітей», – підкреслює О. Вишняк.

До того ж більша частина українців проти надання російській мові статусу державної. Про це говорять дані дослідження соціологічної групи «Рейтинг», проведеного з 25 вересня до 5 жовтня 2012 р. Згідно з результатами опитування, 51 % українців виступає проти статусу державної для російської мови. Водночас 41 % респондентів підтримує таку позицію. Ще 8 % не визначилися.

Серед найпалкіших прибічників двомовності – жителі Донбасу (75 %), Півдня України (72 %) та Сходу (53 %). Водночас майже 70 % жителів Центральної і Північної України й майже 90 % Західної – не підтримують ініціативи. Надання російській мові статусу державної більше підтримують старші, найменше – молодь, більше у містах, ніж у селах.

У дослідженні наголошується, що протягом останніх двох років кількість супротивників і прихильників двомовності є майже рівною. Однак у 2012 р. рівень підтримки надання російській мові статусу державної різко зменшився, особливо в другій половині року. Якщо говорити про більш тривалу динаміку, то з 2009–2010 рр. рівень підтримки ініціативи зменшився з 52–54 % до 41 %, натомість кількість противників зросла з 40–41 % до 51 %.

На думку 37 % опитаних, більшого захисту на законодавчому рівні в Україні потребує українська мова, удвічі менше – 18 % – вважають, що більшого захисту потребує російська. Водночас 34 % вважають, що обидві мови достатньо захищені на законодавчому рівні.

Як зазначають автори дослідження, можна припустити, що нещодавнє підсилення на законодавчому рівні статусу російської мови на окремих територіях у цілому сприяло погіршенню ставлення до ідеї надання російській мові статусу державної загалом у країні.

Надання російській статусу другої державної чи навіть регіональної мови може призвести до того, що захищати доведеться українську, зазначив голова Комітету експертів Європейської хартії регіональних мов Ш. Отер. «Нині українська захищена як єдина державна мова. Але з точки зору соціальної лінгвістики російська є більш сильною мовою. І якщо українська буде на одному рівні з російською, то тоді питання захисту (української мови) постане перед нами», – коментує він.

Головні сфери, де українській може бути потрібен захист, – це освіта й комунікація з органами влади. Саме від її вживання в цих сферах в основному залежатиме, чи стане українська мовою меншин у своїй же країні. «Якщо складеться ситуація, що на якихось територіях використовуватиметься лише російська, тоді українська може стати мовою меншин на цій території, і тоді її потрібно буде захищати. Тоді існує ймовірність, що потрібно буде задіяти Хартію», – вважає Ш. Отер.

На думку експерта, така загроза є абсолютно реальною. «Адже і Донбас, і Крим – це території з домінантною російською мовою. І якщо вживати терміни соціальної лінгвістики, то україномовні люди є лінгвістичною меншиною на цих територіях», – зауважує фахівець.

Часто в Україні прихильники російської як другої державної або регіональної мови посилаються на європейські традиції і світовий досвід багатомовності, пропонуючи взяти за зразок для вирішення мовних проблем в Україні існуючі дво- або багатомовності Бельгії, Канади, Швейцарії тощо.

Відстоюючи такий вихід з мовної проблеми в Україні, слід розмежовувати кардинально відмінні поняття «титульна нація» та «етнічна територія» від «країни емігрантів» і «масових поселенців». Адже за невеликим винятком європейські держави заселені титульними націями, що проживають на етнічних територіях: Франція – французами, Німеччина – німцями, Чехія – чехами, Польща – поляками, Україна – українцями. У кожній із перелічених, окрім деяких, державною мовою є мова титульної нації. Варто сказати, що державні мови захищаються відповідними законами. Подекуди, зокрема у Франції, Польщі, нещодавно прийнято спеціальні закони для захисту державних мов, зокрема від наступу на них англійської як міжнародної.

Із 43 європейських країн багатомовними є тільки шість із населенням у 42 млн осіб, що становить приблизно 5 % від усієї Європи. Це Бельгія, Швейцарія, Боснія і Герцеговина, Ірландія, Фінляндія і Білорусь. При цьому Бельгія – штучно утворена державна формація з різко відмінними голландськомовною Фландрією (55 %) і франкомовною Валлонією (32 %), з деякими німецькомовними територіями. Щоб зменшити давнє напруження між франкомовним півднем і фламандськомовною (діалект голландської) північчю, було прийнято Закон «Про свободу мов». Тобто адміністративно країну розділено на частини за мовною ознакою. Однак прийнята дво-, тримовність не врятувала Бельгію: зростають сепаратистські настрої, виникають тривалі політичні кризи, наближаючи можливий розпад країни.

Швейцарія, яку населяють німецькомовні (64 %), франкомовні (19 %), італомовні (8 %), ретороманськомовні (менше 1 %) мешканці, має чотири офіційні мови, але лише всередині країни. Традиційно Швейцарія є мультикультурною країною, у якій упродовж століть у винятковій міжнаціональній згоді уживаються різні народи.

Боснія і Герцеговина заселена боснійцями (47 %), сербами (37,1 %), хорватами (15,3 %). Особливістю цієї багатоетнічної країни є також наявність відмінних релігій: мусульман-боснійців (48 %), християн-православних сербів (37 %) і ри-

мо-католиків хорватів (14 %), що, до певної міри, гармонізується трьома офіційними мовами. Нині ще рано говорити про довговічність цього утворення – багатонаціонального й такого незвичного за конфліктуєчими між собою віросповіданнями.

Ірландія дуже схожа на Україну: важке колоніальне минуле, що призвело до втрати національної ідентичності значної частини населення. Відсутність спеціальних державних програм, спрямованих після відновлення незалежності на повернення національної пам'яті титульним націям в Ірландії й Україні зумовили подальше домінування мов колишніх метрополій. Мовою титульної нації розмовляють в Ірландії – 1/3 населення, Україні – 38 %, натомість більшість користується мовою колишніх колонізаторів – англійською, російською відповідно. Ірландська мова далі відсутня у вищому шкільництві, діловодстві, більшості ЗМІ тощо.

Промовистою є статистика України: згідно з переписом населення 2001 р. кількість українців становить 77,8 %, з них розмовляють українською 38 %, росіян – 17,3 % та інші національності. Звідси можна зробити висновок: різниця між кількістю російськомовних й україномовних українців – 77,8 % і 38 % – є майже 40 %. Саме ця частка російськомовних українців говорить про насильницьку русифікацію, спочатку з боку царської Росії, потім у складі СРСР.

Особливої уваги заслуговує мононаціональна Білорусь, яку населяють майже 84 % білорусів (23 % з них вдома говорять білоруською, публічно – 6 %), натомість росіяни становлять ледве 8 %. Після надання російській мові статусу другої державної білоруську практично витіснено з усіх сфер державного функціонування, зокрема з освіти, діловодства, судочинства, книгодрукування, ЗМІ тощо. Згідно з останніми висновками ЮНЕСКО, стан білоруської мови можна назвати «потенційно загрозливим» – вона наближається до межі зникнення.

В Україні за умов дії чинного «мовного закону» В. Колесніченка українська мова може повторити долю білоруської. Не варто забувати про майбутній перепис населення, який

відбудеться наступного року. Його результати можуть бути підлаштовані на користь російської мови. Таким чином, в Україні можуть прийняти російську мову як другу державну.

У Фінляндії дві державні мови – фінська і шведська. Остання, до певної міри, як дань колоніальній прив'язаності; шведів – усього 6 %. Хоча, мабуть, у наданні статусу шведській головна причина криється в потребі нейтралізувати русифікаторський вплив після відокремлення Фінляндії від Росії. Варто наголосити на тому факті, що в цій країні шведська мова не є повновартісною державною мовою, а прив'язаною до певних територій. Її поширення постійно скорочується, тож у недалекому майбутньому, принаймні де-факто, у Фінляндії буде єдина державна мова – фінська.

Прикладом державницького розуміння виняткової ролі мови титульної нації як консолідуючого й мобілізуючого чинника громадянського суспільства є Ізраїль. Саме цій країні вдалося здійснити майже неможливе: повернути з небуття мову іврит, яка використовувалася для релігійних потреб, щоб з часом нею заговорили всі навколо – у вищих державних кабінетах, судах, студентських аудиторіях, радіомовленні й телебаченні, побуті...

Окремо слід зупинитися на країнах Північної Америки, заселених переважно емігрантами з Європи. Це, насамперед, двомовна Канада, приклад якої як власну аргументацію часто наводять прибічники надання російській мові в Україні статусу другої державної.

Мовна політика Канади – це продукт історичних взаємин між англійцями і французами. У 1605 р. було засновано перше постійне французьке поселення, а в 1622 р. – англійське. Французи були другими білими поселенцями, які приїхали до Канади. Першими були норвежці, але вони майже не вплинули на життя в країні. Освоєння Канади французами (тоді її називали *la Nouvelle France* – Нова Франція) відбувалося протягом XVI–XVIII ст. Офіційно ця територія була оголошена володінням французького королівства в 1663 р., але вже через 50 років, у 1713 р., Франція, ослаблена війною за іспанський спадок, віддає англійцям східну частину Нової Франції –

Акадію. Акадійці були вигнані зі своїх земель, і їм довелося розселитися в різних частинах країни. Після Семирічної війни (1756–1763) англійці ще більше розширили свої володіння за рахунок охоплення всієї Нової Франції. Представникам французької колоніальної адміністрації було надано право виїхати на батьківщину. Втрата Францією заокеанських колоній була закріплена Паризьким договором 1763 р. До цього часу в Канаді налічувалося приблизно 60 000 французів, які жили переважно в районі між Квебеком і Монреалем. До зміни політичної атмосфери в Канаді привела війна за незалежність у Сполучених Штатах Америки. У країну почався потік нових переселенців англійського походження, що, природно, змінило співвідношення між франкомовним й англomовним населенням. У 1867 р. було утворено Конфедерацію британських володінь у Північній Америці.

Довгі роки мовна поведінка жителів Канади була соціально обумовлена: англоканадці, які становили більшість у країні, вважали французьку мову Канади збитковою (French Canadian Patois), такою, що не має нічого спільного з мовою жителів метрополії (Parisian French). Боротьба англійської і французької мов за сфери впливу велася протягом усього часу співіснування франкоканадців і їх англomовних співвітчизників. На ранніх етапах це була боротьба французької мови за виживання, що виявлялася в прагненні франкоканадців зберегти свою мову в сім'ї, богослужінні, освіті.

XX ст. – це час посилення боротьби жителів Квебеку за розширення використання французької мови в житті суспільства й держави. Діяльність франкоканадців щодо цього відрізняється винятковою послідовністю і цілеспрямованістю. Слід додати, що навіть заходи, які вживаються урядом Квебеку у сферах, на перший погляд, не пов'язаних з мовною політикою, так само сприяли зміцненню мовної свідомості жителів цієї провінції.

Одним з найголовніших завдань було вирішення проблем у соціокультурній сфері й пошук шляхів порозуміння між англomовною більшістю і франкомовною меншиною. Ці процеси відбувалися на тлі зростання сепаратистських настроїв у

франкомовній провінції Квебек, які стимулювалися мовно-культурним дисбалансом, неналежним урахуванням прав франкомовної меншини в країні. Для правильного розуміння етномовної ситуації в сучасній Канаді неможливо обійтися без розгляду питань державно-політичного устрою країни, що дасть змогу також пояснити глибинні причини виникнення феномена квебекського сепаратизму.

Насамперед слід урахувати ту обставину, що історично Канада розвивалася як федерація, що складалася з трьох самобутніх національних груп: англومовної, франкомовної і корінної. При цьому квебекці й корінні народи були включені до її складу поза власним бажанням: землі індіців були заселені французькими поселенцями, які, у свою чергу, були завоєвані англійцями.

Особливість Канади полягає в тому, що історично в її межах вимушені співіснувати дві нації-засновниці держави. Саме через це мовна політика у Квебеку спрямована передусім на вирівнювання балансу суспільних функцій англійської і французької мов. Переважна більшість квебекців, які володіють обома офіційними мовами країни, – це франкоканадці, які беруть на себе те, що можна назвати тягарем мовного маневрування.

Події в Канаді є свідченням того, що питання мови й культури можуть, зрештою, визначати суспільно-політичне життя багатонаціональних суспільств. У Канаді ключовими питанням мовної політики є поєднання двох видів прав – групових й індивідуальних. Етнічні меншини, які відчують реальну загрозу асиміляції, більш схильні до ідеї отримання особливих групових або колективних прав на відміну від тих, хто відчуває себе більш упевнено щодо збереження своєї культурно-мовної цілісності.

Слід зазначити, що мовна політика в Канаді регулюється конкретними законодавчими актами про мову. У Канаді дії федерального уряду характеризуються його статусом арбітра у вирішенні конфліктних ситуацій між двома основними мовними групами країни. На рівні ж масової свідомості Канада сприймається як двомовна країна.

Поштовхом для введення двомовності в Канаді стали події у Квебеку в 60-ті роки ХХ ст., коли П. Трюдо, який став у 1968 р. прем'єр-міністром країни, подав до парламенту закон про офіційні мови (Official Languages Act), який було схвалено в 1969 р. в парламенті Канади (уточнення робилися в 1982 р. та в 1988 р.). Акт встановлював рівність англійської і французької мов як у парламенті та уряді, так і в канадському суспільстві. Закон передбачав три основні цілі: забезпечення поваги до англійської і французької мов як офіційних у країні, їх рівний статус, привілеї і використання державними установами (проведення парламентських сесій, судочинство, спілкування і надання послуг населенню, здійснення діяльності державних органів), підтримка розвитку англійської і французької мов.

Канадські дослідники, описуючи соціальне тло запровадження білінгвізму й мультикультуралізму, зазначають, що в 70-ті роки суспільні цінності й політична культура мали чітко виражену британську орієнтацію. Більшість населення Канади від покоління до покоління сприймала це як щось цілком природне.

Започаткована Королівською комісією з двомовності (Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism) (1963–1970) політика офіційних мов і багатокультурності вплинула на політику громадської участі й розвитку громадянства. Комісією було досліджено три такі аспекти: використання двомовності урядовими установами, роль державних і приватних організацій у вдосконаленні культурних зв'язків канадців і можливість вільного володіння обома мовами. Діяльність базувалася на принципі «рівного партнерства» – рівних можливостей участі франко- й англомовних канадців у прийнятті рішень, що стосуються їхнього повсякденного життя.

У 1971 р. у своїй заяві в Палаті общин П. Трюдо висловив думку щодо спеціально створеної урядом Комісії з двомовності і двокультурності: «Не може бути однієї культурної політики для канадців британського і французького походження, а іншої – для аборигенів і осіб, що становлять третину населення країни (аллофони). І хоча є дві офіційні мови, немає офіційної культури, і жодна етнічна група не має переваг перед іншою».

Очільник ліберального уряду П. Трюдо на власному досвіді переконався в тому, що до франкомовних громадян ставляться, як до нижчого класу. Їх терпіли через чисельність, але не приймали, він не міг дозволити, щоб французькі канадці або інші національні спільноти залишалися осторонь політичного й суспільного життя Канади.

У 1977 р. після обговорення на засіданні Квебекської партії було прийнято ще один закон № 101, названий Хартією французької мови, що стосувався трьох основних напрямів: мова й державне керування, мова та економіка, мова та освіта. У преамбулі цього закону було зазначено, що французька мова є єдиною офіційною мовою Квебеку, а його громадяни мають право використовувати цю мову в усіх сферах суспільного життя. Наголошувалося також на підвищенні значення французької мови в адміністративному керуванні, економіці та освіті.

Ураховуючи внесені зміни та доповнення, Хартія стверджувала, що французька мова є офіційною мовою законодавства й правосуддя (проекти законів і закони приймаються, затверджуються й друкуються французькою та англійською мовами), мовою адміністративних справ в органах державної влади й громадських організаціях, мовою освіти, мовою, що використовується на робочому місці, мовою релігії і засобів масової інформації.

Прийнята в 1980 р. Конституція країни передбачає офіційну рівність між англійською і французькою мовами на всій території Канади. Водночас поступово відбувався процес деталізації законодавчих актів, у законодавстві країни уточнювалися питання щодо визначення «виникнення значного попиту» на послуги офіційними мовами (коли такий попит виникає на території компактного проживання меншин). Встановлювався перелік вимог щодо надання інформації обома офіційними мовами. Призначено було також федеральні органи виконавчої і законодавчої влади, відповідальні за виконання Акта про офіційні мови.

Відповідальність було покладено на Департамент юстиції, Департамент канадської спадщини, казначейство, Комісію з громадських послуг, Комісаріат офіційних мов, Федеральний

суд, постійну Комісію з питань офіційних мов, постійний сенаторський Комітет з питань офіційних мов, а також державні департаменти, органи й корпорації.

Нині в Канаді на урядовому рівні реалізується Програма розвитку офіційних мов меншин (Development of Official-Language Communities Program), яка має сприяти життєздатності франко- та англосовних меншин Канади й заохочувати їх участь у всіх сферах життя суспільства шляхом угод про співробітництво з організаціями меншин, територіями, муніципальними і федеральними органами. Програма допомагатиме франко- та англосовним меншинам отримати ширший доступ до якісного навчання, різних програм і послуг рідною мовою.

Поступово канадське законодавство упорядковує політичні рішення та управлінські практики задоволенню інтересів цих груп. Тобто йдеться не лише про впровадження ефективної мовної політики, а про визначення потреби уряду в запровадженні політики мультикультуралізму як складової канадської ідентичності.

Таким чином, особливість мовної політики Канади полягає в тому, що вона є поєднанням двох мовних політик: централізованої, що здійснюється федеральним урядом, і регіональної, що здійснюється провінційним урядом, зокрема Квебеку. У канадському суспільстві сформовано розуміння етнічної багатоманітності країни, яке не повинно зводитися виключно до врегулювання взаємин франкомовної та англосовної спільнот, а є складовою політики мультикультуралізму.

Однак визнанням французької другою державною закладено міну сповільненої дії під існування монолітної Канади. Адже нерідко у франкомовній провінції Квебек спалахують сепаратистські настрої на відокремлення: поки що референдуми 1980 р., 1995 р. відбулися не на користь французьких радикалів. Утім, найближчим часом можливий новий сплеск сепаратизму в провінції Квебек.

У контексті значення англійської мови в американському варіанті, як чинника збереження територіальної цілісності країни, варто згадати США. До речі, населення тут класифікують за шістьма етнічними категоріями-расами: біла (80 %),

чорна, афро-американці, американські індіанці, народності Аляски, азіати. Цікаво, що в південних штатах США компактно проживає іспаномовне населення (15 %), однак усупереч деяким намаганням державні чинники не поспішають надавати спеціальний статус іспанській. Причина – межування США з Мексикою, історичною батьківщиною переважної більшості іспаномовного населення, що в подальшій перспективі може спровокувати сепаратистські настрої.

Ситуацію в Україні взагалі не можна порівнювати з двомовністю чи тримовністю деяких європейських країн, зазначає голова Комітету експертів Європейської хартії регіональних мов Ш. Отер. На його думку, усе залежатиме від того, який саме статус російської міг би бути закріплений у законодавстві. Один із варіантів – застосовувати територіальний принцип використання мов. «Тоді Західна Україна стала б україномовною територією, а Східна Україна – російськомовною», – каже він.

У такому випадку можна було б порівняти Україну з Бельгією чи Швейцарією. «Але якщо українська й російська стануть державними мовами і якщо вжиток тієї чи іншої мови залежатиме від громадян й органів влади, то є ризик, що ситуація розвинеться за ірландським сценарієм. Ірландська мова є офіційною, вона вивчається в школах, але на практиці ніхто не використовує її», – підсумовує Ш. Отер.

Отже, знайти сьогодні компроміс у надчутливому мовному питанні в Україні досить складно. Крім різноманітності законодавчих ініціатив щодо вирішення цієї проблеми, нині існує ще й ряд аргументів «за» або «проти» двомовності, які базуються на світовому досвіді й намагаються врахувати національні традиції Української держави. За словами спікера ВР В. Рибака, якщо між політичними силами не буде досягнуто взаєморозуміння в мовному питанні, він бачить сенс у проведенні референдуму на цю тему.

А. Потіха, наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Перспективи врожаю-2013

Підбиваючи підсумки роботи агропромислового комплексу за 2012 р., експерти відзначили деяке зниження виробництва сільськогосподарської продукції в порівнянні з 2011 р. За даними Державної служби статистики, виробництво сільськогосподарської продукції в Україні у 2012 р. скоротилося на 4,5 % у порівнянні з 2011 р.

Як повідомляють у відомстві, спад виробництва на сільгосппідприємствах становив 6,5 %, у домогосподарствах – 2,4 %. При цьому індекс виробництва продукції рослинництва за підсумками 2012 р. скоротився на 8,2 %, у тому числі на агропідприємствах – на 10,1 %, у домогосподарствах – на 4,6 %. Індекс виробництва продукції тваринництва у 2012 р. збільшився на 3,8 %, у тому числі на сільгосппідприємствах – на 7,6 %, у домогосподарствах – на 1,2 %.

Як інформують у Державній службі статистики, в аграрних підприємствах у 2012 р. порівняно з попереднім роком обсяги вирощування худоби і птиці збільшилися на 7,2 %, у тому числі великої рогатої худоби – на 4,9 %, свиней – на 8,4 %, птиці – на 7 %. Середньодобові прирости великої рогатої худоби на вирощуванні, відгодівлі і нагулі збільшилися на 5 %, свиней – на 8 %. Середній надій молока від однієї корови в агропідприємствах збільшився у 2012 р. на 13,3 %, до 4664 кг, у господарствах населення – на 1,5 %, до 4442 кг.

Щодо майбутнього урожаю, то, як зазначають експерти, в Україні прогнозується розширення посівних площ під пшеницю, крім того, відзначається краще збереження посівів у зимово-весняний період. Це вплине на збільшення на 20–30 % виробництва окремих культур. Про це, зокрема, повідомив директор Департаменту землеробства О. Демидов. «Якщо брати прогнозовану структуру посівів на 2013 р., то передбачено збільшення зернового клина. Так, за даними Держкомстату України, озимі культури на зерно під урожай 2013 р. посіяні

на площі 8,1 млн га, у тому числі: пшениці – 6,7 млн га, ячменю – 1,1 млн га, жита – 304 тис. га», – зазначив він.

За словами О. Демидова, стан посівів озимих зернових кращий середньорічних показників за останні 10 років, що дає підставу розраховувати на їх успішну зимівлю та збереження при відновленні весняної вегетації. «Також аграрії розширюють посівні площі під кукурудзою на зерно, яка зараз стає однією з основних експортних культур. Крім того, зростають площі під рапсом. На рівні 2012 р. передбачаються обсяги посівів ячменю, гречки, цукрового буряка, сої, картоплі і овочів», – підкреслив він.

Директор Департаменту землеробства також зазначив, що за даними регіонів, цього року озимі культури посіяні насінням високих репродукцій, яким були забезпечені всі регіони. Крім того, значний обсяг насіння є в Державному резервному фонді.

На думку О. Демидова, саме завдяки використуванню високоякісного насіння можна значно збільшити врожайність і обсяги виробництва певних культур. «За рахунок використання сортових ресурсів можна збільшити на 20–30 % обсяги виробництва озимих зернових культур і сої, на 30–45 % – кукурудзи, на 30–40 % – цукрового буряка, а також на 25–50 % – соняшнику», – вважає він.

Разом з тим, як зазначив міністр аграрної політики та продовольства М. Присяжнюк, вітчизняні аграрії засіють ярими зерновими культурами під урожай 2013 р. 8,2 млн га. Загалом зернові культури в структурі посівів становитимуть 16,2 млн га, що на 670 тис. га більше, порівняно з 2012 р. «За попередніми розрахунками, аграрії засіють зерновими культурами 8,2 млн га, з яких ранніми зерновими – 3,1 млн га. Так, уся посівна площа під урожай 2013 р. очікується на рівні 27,7 млн га», – зазначив М. Присяжнюк.

Щодо прогнозованої структури площ, то міністр поінформував, що зернові культури становитимуть 58,7 %, технічні культури – 27,5 %, картопля та овочі – 27,5 %, кормові культури – 8,5 %.

За його словами, залежно від умов перезимівлі структура зернового клину буде коригуватися за рахунок кукурудзи та

пізніх круп'яних культур. Посушлива осінь спричинила негарзди в АР Крим та на Луганщині. Там озимі зернові зійшли на 61–73 % площ. «Погода наприкінці січня, у лютому та березні може створити для нас нові виклики. Тому ми готуємося заздалегідь до додаткового пересівання площ», – повідомив М. Присяжнюк.

Крім того він зазначив, що багато зроблено для забезпечення весняної посівної кампанії. Відтак маємо насіння ярих зернових і зернобобових культур (без кукурудзи) на рівні 751 тис. т. «Це 102 % потреби, – сказав міністр. – Із них до посівних кондицій вже підготовлено 410 тис. т. А для покриття дефіциту насіння в окремих сільгоспвиробників ДП «Державний резервний насінневий фонд» підготувало 9,6 тис. т посівного матеріалу».

Говорив міністр і про закупівлю аграріями майже 180 тис. т мінеральних добрив. Цей показник перевищує торішній на 4 %. Нині в країні достатньо азотних добрив, щоб здійснити перше підживлення слабких та зріджених посівів у межах технологічної потреби. Встигли аграрії сформуванати також певні запаси пально-мастильних матеріалів, придбавши 139 тис. т дизпального та 36 тис. т бензину (це 31 % та 34 % до потреби). «Для нас важливо, щоб сільськогосподарські виробники мали вільний доступ до користування високотехнологічною якісною технікою», – зазначив А. Присяжнюк.

За його словами, для проведення комплексу весняно-польових робіт у 2013 р. буде задіяно близько 326 тис. тракторів. Загалом модернізація парку сільгосптехніки та обладнання шляхом створення спільних виробництв із залученням довгострокових кредитів, зокрема під державні гарантії, дасть змогу збільшити виробництво зернових культур на 10–15 %. «Ці зернозбиральні комбайни, трактори та новітні зерновози допоможуть зменшити затрати на виробництво сільгосппродукції на 15–20 %», – підкреслив міністр.

Експерти також вважають, що у 2013 р. є всі шанси отримати хороший урожай. Проте вони обережні у своїх прогнозах. Зокрема, президент асоціації Українського клубу аграрного бізнесу А. Ліссітса вважає, що говорити про зростання обсягу врожаю у 2013 р. зарано. «Стан озимих зернових дає мож-

ливість говорити, що в нас на сьогодні вони перебувають у задовільному й гарному стані. Але говорити нині про реальне збільшення врожаю щодо минулого року зарано. У січні сказати про те, як закінчиться зима, як почнуться весняні польові роботи не можна. Усе це впливатиме не тільки на кількість урожаю, але й на його якість», – зазначив А. Ліссітса.

Проте в уряді налаштовані оптимістично й запевняють, що буде зроблено все необхідне, щоб отримати високий урожай. Як зазначив Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів, урожай має вирішити ключові завдання: повністю забезпечити країну продовольчим зерном, дати достатню кормову базу для подальшого збільшення поголів'я – у першу чергу великої рогатої худоби і повністю задовольнити експортні контракти. Тому цілком зрозумілою є посилена увага Кабінету Міністрів до підготовки весняно-польових робіт. «Чого чекають від нас селяни? У першу чергу організованого й доступного ресурсного забезпечення весняно-польових робіт. Усі умови для цього створено. Забезпеченість насінням ярих культур становить 102 % до потреби. Сільгоспвиробники заявили про намір поточного року використати мінеральних добрив на 15 % більше, ніж минулого року. І на 10 % більше засобів захисту рослин. Відзначаю також той позитивний фактор, що ціни на добрива стабільні: вони на рівні початку 2011 і 2012 р.» – зазначив М. Азаров.

За його словами, принципово важливий момент: якщо сприятлива погода – це дарунок природи, то оптимальні агротехнології, внесення необхідної кількості добрив і захисних речовин, максимальна забезпеченість необхідними ресурсами – це інструмент у руках самих виробників. Разом ці фактори дадуть змогу отримати гарний урожай.

Прем'єр-міністр також повідомив, що Мінагрополітики разом з Мінекономрозвитку вже узгодили графік постачання мінеральних добрив за асортиментом і за регіонами. «Необхідно, щоб тепер Мінагрополітики разом з регіональними адміністраціями запровадило щотижневий моніторинг виконання цього графіка, а також було створено механізм гнучкого реагування на умови, які складаються в конкретних

регіонах. Треба, щоб матеріально-технічне постачання доходило саме в той час, саме в те місце й саме в тих обсягах, як це потрібно селянам», – підкреслив керівник уряду.

Він переконаний, що графік проведення весняно-польових робіт найближчим часом має бути затверджено в кожній обласній адміністрації. І щоб саме він був «дорожньою картою» для оперативного маневрування необхідними матеріально-технічними ресурсами. «Звертаю увагу Міністерства енергетики та вугільної промисловості та Міністерства аграрної політики, що на 4 січня в сільгоспвиробників у наявності було близько 140 тис. т дизельного пального й 36 тис. т бензину. Це тільки третина від потреби. До початку весняно-польових робіт забезпечення паливом має бути 100-відсотковим. І за стабільними цінами. Скоординувати цю ресурсну позицію доручаю віце-прем'єр-міністру Бойку Юрію Анатолійовичу», – заявив М. Азаров.

Також, на його думку, надзвичайно важливо забезпечити господарствам доступ до кредитних ресурсів для проведення сезонних робіт і добитися виконання зобов'язань страховими компаніями. «Доручаю першому віце-прем'єр-міністру Сергію Геннадійовичу Арбузову організувати відповідну роботу», – додав М. Азаров.

Тим часом Європейський банк реконструкції і розвитку й дочірні компанії групи «Райфайзен Банк Інтернаціональ» в Україні – «Райфайзен Банк Аваль» і «Райфайзен Лізинг Аваль» запустили в Україні програму щодо надання сільгосппідприємствам кредитних і лізингових ресурсів для придбання сільгосптехніки виробництва американської компанії John Deere. Про це на прес-конференції повідомили учасники програми. «У рамках програми буде надано середньострокове фінансування як через лізинг, так і через кредити. Фінансування буде доступне в доларах США або в гривнях», – повідомив керівник відділу ЄБРР з роботи з фінансовими організаціями О. Павлов.

Він підкреслив, що в рамках реалізації проекту передбачено освоєння 50 млн дол. протягом двох років, при цьому ризики за цим проектом розділяють усі його учасники. Внесок ЄБРР у цей проект становитиме близько 20 млн дол.

Як повідомив заступник голови правління «Райфайзен Банк Аваль» А. Іліяв, річна процентна ставка в рамках проекту становитиме від 1 %. При цьому довгострокове фінансування (до п'яти років) кредитів здійснюватиметься в гривні, лізингових продуктів – у доларах. Верхня відмітка по гривневих ставках – 19,85 %, доларовим – 8,9 %.

У свою чергу гендиректор компанії «Джон Дір Україна» П. Крідма зазначив, що на сьогодні в Україні здійснюють діяльність шість дилерів цієї компанії. Він також повідомив, що в найближчі два роки планується розширити мережу дилерських відділень до 26–27 з нині діючих 20 відділень.

Планується фінансування аграрного сектору і вітчизняними фондами. Зокрема, як зазначив генеральний директор Аграрного фонду І. Якубович, на початку поточного року у фонді було 1,5 млн т продовольчої пшениці. З них 0,9 млн т підуть на виробництво борошна, що направлять у регіони для виготовлення хліба, а 0,3 млн т – буде виставлено на відкриті торги Аграрної біржі. Решта 0,3 млн т залишаться в резерві. Однак згодом і ця пшениця також може бути продана. Реалізація зерна з інтервенційного фонду стане першим таким прецедентом за всю історію незалежної України. Кошти від продажу пшениці направлять на авансування закупівлі зерна врожаю поточного року. У лютому – березні Аграрний фонд має намір здійснити форвардні закупівлі зерна в обсязі 0,5 млн т. Кошти отримають аграрії для своїх потреб.

Проте експерти вважають, що сьогодні в аграріїв не вистає коштів, щоб на належному рівні провести всі сільськогосподарські роботи. Як зазначив президент Української аграрної конфедерації Л. Козаченко, в Україні дуже проблематичним є забезпечення потреби в оборотних коштах. Банківські кредити стають практично недоступними для сільгоспвиробників і це, звичайно, негативно позначиться на розвитку галузі в цілому. Але, враховуючи середню і далекострочкову перспективу, сільськогосподарська галузь буде свого роду інвестиційним «бенчмарком» (benchmark) для іноземних інвесторів. Якщо розглядати інші галузі економіки, то завжди для інвесторів у пріоритеті була енергетика. «Я думаю, що сільське господарство дуже впевнено витіснить енергетич-

ну привабливість і якщо принаймні не домінувати в пріоритетах для інвесторів, то бути рівнозначною галуззю, чого раніше не було. Тому сільське господарство визначатиме інвестиційну привабливість України в найближчому майбутньому і, я думаю, що у 2013 р. ситуація для аграріїв буде сприятливою», – вважає Л. Козаченко.

На його думку, найбільш привабливими галузями АПК для інвесторів буде рослинництво, а саме: виробництво зерна, і насамперед кукурудза, серед олійних – соняшнику, оскільки Україна була, є і буде лідером на світовому ринку щодо експорту соняшnikової олії. «Якщо розглядати пріоритетні напрями у виробництві зернових і олійних культур, які спостерігатимуться в короткостроковій перспективі, то варто виділити виробництво кукурудзи, соняшнику, а також пшениці і сої», – вважає Л. Козаченко.

Що стосується інших галузей, то, на його думку, продовжуватиме розвиватися тваринництво. Трохи загальмується розвиток багаторічних насаджень, тому що бюджет поточного року виключив можливість дотування цього напряму в бізнесі, і він чекатиме кращих часів.

Експерти вважають, що під час реформування АПК пріоритети будуть змінюватися. Найближчим часом стратегія аграрної політики мінятиметься. Будуть коректуватися технології виробництва. Україна має великі переваги порівняно з іншими країнами, у тому числі і ЄС, країни якого більше відчують наслідки глобального потеплення і його негативного впливу на розвиток сільського господарства.

Проте, на думку експертів, перед Україною сьогодні також досить гостро стоїть питання вирішення проблеми поливу. Як зазначив Л. Козаченко, у зв'язку з цим Міністерство аграрної політики і продовольства України підготувало дуже корисний проект, який передбачатиме радикальні інвестиції у відновлення систем поливу. На ці цілі будуть використані сотні мільйонів доларів, які уряд України одержав від Китаю. Насамперед, це торкнеться тих областей, які найбільш схильні посушливим явищам. Так, у «перспективі» на півдні країни протягом 30 років може бути втрачено до 20 % сільгоспугідь.

«Але якщо в цьому регіоні створити сучасні мережі з поливу і відновити те, що було, застосувавши нові технології, то, я думаю, що це все можна врятувати. Я підкреслюю, що це південна чорноземна частина України, де багато родючих ґрунтів, глибоких чорноземів, які, в першу чергу, повинні бути рекультивовані», – зазначив Л. Козаченко.

Він також вважає, що уряд повинен розглянути в І кварталі поточного року державну програму розвитку логістики на ринку аграрної продукції. «Ми повинні, в першу чергу, ухвалити стратегічні рішення щодо розвитку залізничних доріг і всіх засобів, які можуть бути використані в перевезенні зерна залізницею – це поповнення парку вагонів-зерновозів, відновленні старих залізничних шляхів і будівництво нових, збільшення пропускної спроможності переходів у західному напрямі і в районі Чорного моря», – підкреслив експерт.

Також, на його переконання, потрібно прийняти дуже серйозні програми з розвитку річкових перевезень. У рамках цієї програми відновити інші річки, крім Дніпра – Прип'ять, Десна, Дністер, Південний Буг, які раніше дуже активно використовувались для перевезення сільськогосподарської продукції.

Експерти також називають досить важливим і стратегічним питанням відтворення і поглиблення річкових каналів, будівництво річкової інфраструктури, відтворення системи комунікацій і навігації. Ще один, не менш важливий напрям, на думку експертів, – це розвиток автомобільних перевезень. Насамперед необхідно відновлення і реконструкція автомобільних доріг, які розміщені в зоні 100 км від морських терміналів, також доріг обласного і загальнонаціонального статусу. Вони повинні бути перепроєктовані і перебудовані протягом найближчих п'яти років. «У цих трьох напрямках, на мою думку, повинен іти розвиток інфраструктури аграрного ринку. Я не акцентую увагу на морських перевезеннях, оскільки в цей сегмент досить багато інвестовано і цей напрям має досить великий потенціал. Але якщо збережеться динаміка розвитку зернового ринку України і збудуться плани, які уряд поставив щодо виробництва зерна, – до 2016 р. збирати 80 млн т, то ми не вирішимо поставлені завдання без ух-

валення в першому кварталі 2013 р. програми з розвитку інфраструктури зернового ринку», – заявив Л. Козаченко.

Проте деякі експерти сумніваються у швидкому реформуванні АПК і досягненні мети в найближчі роки. Цьому може завадити як світова економічна криза, так і ментальність багатьох політиків, які ще інколи нелегко сприймають реалії ринкової економіки, орієнтуючись на традиції ручного керування.

Разом з тим, на думку експертів, існує ще одна проблема – це те, що сільське господарство дуже слабо представлено в істеблішменті України внаслідок того, що слабо організоване. Якщо брати інші галузі – металургію, хімію, то представники цих галузей мають великі лобістські групи в уряді і в парламенті, мають величезний вплив на ЗМІ, чого, на жаль, сільське господарство не має, і тому воно не може достатньо ефективно відстоювати інтереси галузі на урядовому рівні. Змінити ситуацію може проведення земельної реформи і формування прошарку ефективних земельних власників, здатних тиснути на уряд, забезпечуючи зміцнення свого становища і розвиток галузі (*Присяжнюк М.: Україна збільшить зерновий клин до 16.2 млн га // <http://agroconf.org>. – 2013. – 9.01; Україну очікує більший урожай зернових // <http://agroconf.org>. – 2012. – 22.12; Госстат: Сельхозпроизводство в Украине в прошлом году сократилось на 4,5 % // <http://www.unian.net>. – 2013. – 15.01; Експерт запевнив, що говорити про збільшення врожаю зернових ще зарано // <http://gazeta.ua>. – 2013. – 10.01; Вступне слово Прем'єр-міністра України М. Азарова на засіданні Уряду 9 січня 2013 р. // <http://www.kmi.gov.ua>. – 2013. – 9.01; Козаченко Л. Аграрний бізнес – это большая ответственность // <http://agroconf.org>. – 2013. – 14.01; ЕБРР и Райффайзен Банк прокредитуют аграриев Украины // <http://agroconf.org>. – 2013. – 16.01; Україна продасть залишки пшениці, і авансує кошти в закупівлю нового врожаю // <http://gazeta.ua>. – 2013. – 19.01).*

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

31 січня о 9 годині ранку Голова Верховної Ради України В. Рибак провів зустріч з головами депутатських фракцій Всеукраїнського об'єднання «Батьківщина», партії УДАР («Український демократичний альянс за реформи») В. Кличка та Всеукраїнського об'єднання «Свобода» з приводу проведення зборів народних депутатів України – членів цих депутатських фракцій.

Напередодні на адресу керівника Апарату Верховної Ради України надійшло звернення голови депутатської фракції Всеукраїнського об'єднання «Батьківщина» з інформацією щодо проведення о 9 годині 31 січня 2013 р. зборів народних депутатів України – членів трьох депутатських фракцій і проханням забезпечити проведення цього заходу у конференц-залі у будинку парламенту по вул. Грушевського, 5 та дати дозвіл на прохід до зазначеного приміщення представників засобів масової інформації за картками акредитації.

З огляду на кількісний склад трьох депутатських фракцій та обмеженість місць у конференц-залі Голова Верховної Ради України В. Рибак прийняв рішення, як виняток, дозволити проведення цих зборів у залі пленарних засідань у будинку Верховної Ради України по вул. Грушевського, 5 (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)* – 2013. – 31.01).

31 січня під час проведення зборів у парламенті депутати трьох опозиційних фракцій одногolosно ухвалили спільну заяву, у якій вирішили висловити недовіру Голові Верховної Ради України В. Рибаку та Генеральному прокурору України В. Пшонці. Про це УНН повідомили в прес-службі партії УДАР.

Як ідеться в повідомленні, депутати прийняли рішення розпочати процедуру відкликання з посади В. Рибак «у зв'язку з незадовільним виконанням ним своїх повноважень та грубим порушенням норм Конституції України». Крім того, опозиційні

фракції прийняли рішення висловити недовіру Генеральному прокурору України В. Пшонці та керівникам правоохоронних органів, «які здійснюють політичні репресії в Україні».

Також опозиція вимагатиме негайного звільнення усіх політичних в'язнів, Ю. Тимошенко й Ю. Луценка та забезпечення їх повноцінного лікування. Відмічалось, що опозиціонери мають намір поінформувати послів іноземних держав, Парламентську асамблею Ради Європи, Європарламент, Раду Європи, Європейський Союз, ОБСЄ про дії влади, спрямовані на згортання демократії в країні та розгортання нової хвилі політичних репресій (*Украинские Национальные Новости* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 31.01).

Під час проведення зборів у парламенті опозиційних фракцій 31 січня лідер фракції «Батьківщина» А. Яценюк закликав опозицію заблокувати роботу парламенту, доки не буде введено систему особистого голосування «Рада-3».

Про це він сказав, виступаючи з трибуни ВР, передає кореспондент УНН. Він також наголосив, що опозиція має зробити все можливе для того, щоб наступна сесія і вся каденція парламенту працювала в межах Конституції (*Украинские Национальные Новости* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 31.01).

31 январа лідер партії УДАР В. Кличко не прибыл на собрание оппозиции в Верховной Раде, инициатором которого была в том числе его партия УДАР. Он также не смог подписать требование оппозиции об отставке спикера парламента В. Рыбака.

Позднее лидер УДАРа пояснил свое отсутствие на мероприятии болезнью. В свою очередь депутат ВР от Партии регионов В. Лукьянов сообщил, что В. Кличко не смог прибыть в Верховную Раду, потому что уехал за границу. Как сообщает радио «Эра», чемпион мира по боксу В. Кличко удостоен немецкой премии Врьскергеіс. Церемония вручения награды за политическую и общественную деятельность состоялась 3 февраля в немецком городе Гёрлиц.

Как известно, собрание оппозиционных депутатов ВР 31 января было посвящено вопросу защиты осужденной экс-премьера Ю. Тимошенко от новых обвинений Генеральной прокуратуры Украины в финансировании убийства депутата ВР Е. Щербаня в 1996 г. *(По материалам МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2013. – 4.02).*

Голова Верховної Ради України В. Рибак заявляє, що при вирішенні питання щодо призначення позачергової сесії він не порушив жодного припису Регламенту.

На засіданні погоджувальної ради 4 січня В. Рибак поінформував, що в міжсесійний період в Апараті Верховної Ради України було зареєстровано три листи народного депутата України А. Яценюка щодо різних правових аспектів проведення позачергової сесії Верховної Ради України, а також лист голови депутатської фракції Всеукраїнського об'єднання «Батьківщина» А. Яценюка з вимогою скликання позачергової сесії парламенту з підписними листами народних депутатів на 11 аркушах.

«У зв'язку з цим хочу нагадати, що за підсумками перевірки, проведеної Апаратом парламенту відповідно до існуючого порядку, з'ясувалося, що ініціатори проведення позачергової сесії не зібрали належної кількості підписів народних депутатів, адже із 158 підписів 7 не відповідали оригіналам, а ще 10 підписів – викликали сумнів щодо їх автентичності, бо вони поставлені проти прізвищ народних депутатів, яких на час збирання підписів не було на території України. Даний факт підтверджений Адміністрацією прикордонної служби України. Отже, фактично наявними були тільки 141 підпис народних депутатів України, що не викликали сумніву, замість необхідних за Конституцією 150-ти», – сказав він.

«25, 26, 27, 28 я чекав, що буде ще 10 підписів. Було підготовлено розпорядження і я його хотів підписати. Але по сьогоднішній день нових підписів не з'явилося», – зауважив В. Рибак. «Отже, за такої ситуації при вирішенні питання щодо призначення позачергової сесії мною не було порушено жодного припису Регламенту», – заявив Голова Верховної Ра-

ди (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>)*). – 2013. – 4.02).

Голова Верховної Ради України В. Рибак 1 лютого провів нараду з представниками всіх депутатських фракцій.

Під час наради було обговорено питання організації роботи другої сесії Верховної Ради України сьомого скликання, зокрема, урочистого відкриття сесії та порядку денного на 5–8 лютого ц. р. (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>)*). – 2013. – 1.02).

Голова Верховної Ради України В. Рибак вважає, що є всі підстави для плідної роботи парламенту під час другої сесії. Під час засідання погоджувальної ради 4 січня В. Рибак повідомив, що до проекту порядку денного другої сесії, сформованого виключно за пропозиціями профільних комітетів, включено майже 380 проектів законів та окремих постанов Верховної Ради України.

До першого розділу проекту порядку денного (це питання, які повністю підготовлені для розгляду на пленарних засіданнях) включено 10 питань, до другого (питання, які доручається підготувати на розгляд сесії) – 345. «Разом – це 355 питань, які, враховуючи альтернативні, передбачають розгляд майже 380 проектів законів та окремих постанов Верховної Ради України», – сказав він.

Керівник парламенту зазначив, що за окремою процедурою включення до порядку денного сесії має прийматися рішення стосовно законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень Рахункової палати), який надійшов від Президента України як невідкладний і передбачений у проекті розкладу на наступний пленарний тиждень.

«Як для початку роботи скликання, маємо досить обнадійливі показники для забезпечення плідної роботи на другій сесії, – наголосив Голова Верховної Ради. – Щодо своєчасної підготовки передбачених питань, думаю, що за-

тверджений календарний план проведення сесії передбачає для цього всі необхідні часові передумови. Тому питання лише за злагодженою роботою комітетів, на які покладено основний тягар їх підготовки».

Порядок денний на поточний тиждень, сказав В. Рибак, сформовано як з питань, перехідних з минулої сесії, так і нових законопроектів.

Всього до запропонованого проекту на перший пленарний тиждень лютого включено 27 питань. В. Рибак запропонував підтримати досягнуту домовленість про об'єднання питань нинішніх вівторка і середи, вивільнивши останню для повноцінної роботи в комітетах над запланованими на наступний пленарний тиждень законопроектами.

11–15 лютого народні депутати працюватимуть у комітетах і фракціях (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 4.02).

Голова Верховної Ради України В. Рибак доручив Комітету з питань Регламенту розглянути шість проектів документів щодо забезпечення персонального голосування народних депутатів і винести на розгляд парламенту відповідні пропозиції.

Під час засідання погоджувальної ради 4 січня В. Рибак повідомив, що в Апараті зареєстровано чотири законопроекти про внесення змін до чинних законодавчих актів, у тому числі, до закону про Регламент, а також два проекти постанов, внесених представниками опозиційних фракцій.

При цьому керівник парламенту заявив, що він не може підписати розпорядження про введення в дію системи «Рада-3» із сенсорною клавішею, оскільки внесено зазначені вище проекти.

В. Рибак також звернув увагу учасників наради та лідерів окремих фракцій стосовно «більш виважених звернень до Голови Верховної Ради чи головуючого на пленарному засіданні з різними наполяганнями». Зокрема, сказав він, це стосується вимоги блокування карток. «Нагадую, що крім загальних повноважень Голови Верховної Ради, передбачених ст. 78 Регла-

менту, права і обов'язки головуючого на пленарному засіданні досить чітко регламентовані статтями 27–28, згідно з якими головуючий не наділений такими повноваженнями, – підкреслив керівник парламенту. – Тому, якщо Верховна Рада України визнає за потребу надати їх головуючому, внесіть відповідний законопроект, визначте механізм реалізації, а вже потім вимагайте його дотримання».

Відповідаючи на запитання журналістів після завершення засідання погоджувальної ради, Голова Верховної Ради не виключив можливості розробки нової системи «Рада-4». За його словами, Національна академія наук України готова розробити таку систему за умови відповідного фінансування (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 4.02).

Оппозиция настаивает на том, чтобы 8 февраля перед Верховной Радой Украины отчитался весь состав действующего правительства по социально-экономической ситуации в Украине.

Об этом в ходе согласительного совета заявил глава парламентской фракции «Батьківщина» А. Яценюк.

В свою очередь лидер фракции «Свобода» О. Тягнибок настаивает на отчете в парламенте по экономической ситуации в стране Премьер-министра, министра финансов, министра экономики и главы НБУ.

А фракция Партии регионов предлагает заслушивать министра здравоохранения Р. Богатыреву о реформах в сфере здравоохранения.

На время проведения второй сессии парламента VII созыва в календарном плане для пленарных заседаний Верховной Рады отводятся 11 недель; для работы в комитетах, комиссиях и фракциях – 7 недель; для работы народных депутатов с избирателями – 6 недель; для проведения «часов вопросов к правительству» в Верховной Раде Украины – 10 часов (*МинПром – інформація бизнес-класа* (<http://minprom.ua>). – 2013. – 4.02).

Перший заступник Голови Верховної Ради України І. Калетнік зустрівся з Надзвичайним і Повноважним Послом США в Україні Дж. Теффттом.

Сторони висловили зацікавленість у співпраці і готовності її поглиблювати як на парламентському рівні, так і в подальшому розвитку економічних, інвестиційних та культурних проектів.

І. Калетнік поінформував посла про підготовку до другої сесії парламенту. За його словами, нині на розгляд до парламентських комітетів подано більш як 600 законопроектів. Серед них – ініціативи щодо проведення парламентських слухань з багатьох актуальних питань, три законопроекти, які передбачають внесення змін до Конституції, законодавчі пропозиції щодо питання депутатської недоторканності, мовних питань, законопроекти економічного спрямування.

У цьому контексті, на думку І. Калетніка, важливо досягти узгодженої роботи між фракціями. Перший заступник Голови Верховної Ради підкреслив, український парламент намагається розвивати вітчизняне законодавство відповідно до світових стандартів, створювати сприятливі умови для ведення бізнесу, залучення інвестицій, розвитку торгівлі. Сторони відзначили зростання обсягів товарообігу між Україною і США, який становить близько 4 млрд дол. США.

І. Калетнік і Дж. Теффт були спільні у бажанні «зробити усе, аби представники парламентів двох країн могли ефективно спілкуватися», поглиблювати міждержавні зв'язки на парламентському рівні (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 1.02*).

Голова Комітету у закордонних справах В. Калюжний провів зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Федеративної Республіки Німеччина в Україні К. Вайлем.

Голова комітету відзначив позитивну роль, яку відіграє Німеччина, як одна з провідних країн Європейського Союзу, в процесі реалізації євроінтеграційного напрямку зовнішньої

політики України. У цьому контексті були обговорені питання підготовки України до участі у листопаді цього року в саміті ЄС у Вільнюсі, на якому планується підписання угоди про асоціацію між Україною і ЄС.

В. Калюжний та К. Вайль обговорили також проблематику та перспективи відносин України з Митним Союзом.

Стосовно розвитку міжпарламентського співробітництва між двома країнами, В. Калюжний повідомив послу ФРН, що до кінця поточного місяця буде сформована українська частина міжпарламентської українсько-німецької групи дружби (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 4.02).

Голова Комітету у закордонних справах В. Калюжний провів зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Королівства Швеція в Україні С. Гуллгреном.

Голова комітету висловив подяку шведській стороні у зв'язку із постійною теоретичною і практичною допомогою, яку Швеція надає Україні для розвитку її відносин з Європейським Союзом, а також відзначив вагомий внесок Королівства у реалізацію процесу наближення України до ЄС, зокрема, у підготовку до підписання на вільнюському саміті Євросоюзу у листопаді цього року Угоди про асоціацію між Україною і ЄС.

Сторони відзначили важливість міжпарламентських зв'язків для подальшого розширення й поглиблення традиційно дружних і взаємовигідних відносин між Україною і Швецією. У цьому контексті послом Королівства Швеція в Україні була позитивно сприйнята інформація про завершення процесу формування у Верховній Раді українсько-шведської групи дружби (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 4.02).

Голова Комітету ВР у закордонних справах В. Калюжний провів зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Чеської Республіки в Україні І. Почухом.

Голова комітету позитивно оцінив стан розвитку міжпарламентських відносин між двома країнами, зазначивши при цьому, що Чеська Республіка входить до групи прихильників євроінтеграційного напрямку зовнішньополітичного курсу України.

Під час зустрічі сторони обговорили стан та перспективи економічного співробітництва між Україною та Європейським Союзом. Окремим пунктом постало питання співпраці України з Митним союзом.

В. Калюжний та І. Почух звернули увагу на певні аспекти проведення найближчим часом візитів високих представників ЄС в Україну та прогрес, досягнутий нашою країною на шляху до встановлення безвізового режиму з країнами Євросоюзу (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 1.02).

Голова Комітету у закордонних справах В. Калюжний провів зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Куба в Україні Ернесто Антоніо Сенті Даріасом.

На початку зустрічі голова комітету зазначив, що народи України і Куби пов'язує багаторічна дружба та наголосив на важливості укріплення міжпарламентського співробітництва у контексті загального розвитку двосторонніх відносин. В. Калюжний також висловив подяку кубинській стороні за реалізацію програми з безкоштовного лікування на Кубі українських дітей, постраждалих від катастрофи в Чорнобилі.

Посол Республіки Куба повідомив про зацікавленість уряду його країни у подальшому розвитку взаємовигідного економічного співробітництва з Україною, для чого, як наголосив В. Калюжний, існує значний невичерпаний потенціал. Крім можливості розвитку традиційних сфер двосторонньої співпраці, посол Республіки Куба звернув увагу на необхідність опанування нових сфер ефективного співробітництва, таких як, наприклад, туризм (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 1.02).

Голова Комітету з питань податкової та митної політики В. Хомутильник провів зустріч з директором Світового банку у справах України, Білорусі та Молдови Ч. Фаном.

В. Хомутильник звернув увагу на важливість співпраці зі Світовим банком, особливо в контексті економічних реформ, одним з ключових завдань яких є покращення бізнес-клімату в Україні шляхом зменшення податкового тиску.

Ч. Фан поінформував про нові програми співробітництва з Україною. Зокрема, торік була започаткована програма стратегічного партнерства Світового банку з Україною на 2012–2016 рр., мета якої покращення ділового клімату і зміцнення конкурентоспроможності на міжнародній арені. Програма передбачає комплекс заходів з надання консультацій та технічної допомоги.

Сторони домовилися про подальшу співпрацю в цьому напрямі (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 1.02).

Парламентська опозиція вимагає від ЦВК встановити результати виборів до Верховної Ради в округах № 94, 132, 194, 197, 223 за протоколами ДВК. Відповідний проект постанови № 2166 за підписами голів трьох опозиційних фракцій зареєстровано в парламенті, повідомляє прес-служба «Фронту змін».

У пояснювальній записці до проекту постанови наголошується, що за результатами протоколів дільничних комісій у «проблемних» округах перемогли кандидати від опозиції В. Романюк (округ № 94), А. Корнацький (округ № 132), М. Булатецький (округ № 132), Л. Даценко (округ № 197) та Ю. Левченко (округ № 223).

«Однак 5 листопада 2012 р. Центральна виборча комісія прийняла постанову про неможливість достовірного встановлення підсумків голосування та результатів виборів в округах № 94, 132, 194, 197 та 223», – йдеться в повідомленні прес-служби. В опозиції переконані, що своєю постановою Центр-

виборчком порушив норми Конституції, «що закріплюють принципи народного суверенітету, та не врахувала фактичне волевиявлення громадян, переконані в опозиції».

Опозиційні фракції вимагають від ЦВК в 10-денний термін достовірно встановити результати виборів народних депутатів, що відбулися 28 жовтня 2012 р. в одномандатних виборчих округах № 94, 132, 194, 197, 223 на підставі оригіналів протоколів дільничних виборчих комісій відповідних округів.

Як відомо, раніше опозиція визнала перевибори і вирішила на п'яти «проблемних» округах висувати єдиних кандидатів (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2013. – 4.02.*)

Об'єднана опозиція вимагає від Мін'юсту пояснити причини невиконання рішень Європейського суду з прав людини.

Секретар Комітету Верховної Ради з питань верховенства права та правосуддя, депутат від фракції «Батьківщина» П. Петренко вимагає від Міністерства юстиції надати інформацію, з якої причини Україна не виконує рішень Європейського суду з прав людини та чи притягалися до юридичної відповідальності посадові особи, винні у цій ситуації. Відповідне депутатське звернення депутат направив 31 січня. П. Петренко наголосив, що нині Україна є системним «порушником» рішень Євросуду. «Україна входить до п'ятірки лідерів серед країн, з яких надходить найбільша кількість скарг до Європейського суду з прав людини. Так, станом на жовтень 2012 р. в ЄСПЛ знаходились понад 10 тис. скарг на Україну. Більше того, понад 95 % рішень, які приймає щодо України Європейський суд із прав людини, насправді не виконуються».

Він підкреслив, що та незначна кількість рішень ЄСПЛ, яка все ж таки виконується Україною, здебільшого виконується лише частково.

«Зазвичай, окрім того, що ЄСПЛ присуджує особі певну компенсацію, він також передбачає вжиття заходів індивідуального чи загального характеру, тобто встановлює для України обов'язок поновити правовий статус зазначеної

особи та виправити ті недоліки законодавства, що стали причиною подібного прецеденту. Якраз з цими заходами і виникають проблеми», – пояснив П. Петренко.

Із огляду на це, він вимагає від Міністерства юстиції пояснити, з якої причини не виконуються рішення Європейського суду з прав людини чи вживає держава заходи загального характеру, тобто чи приводить законодавство у відповідність до європейських стандартів.

Окрім того, П. Петренко вимагає від Мін'юсту надати інформацію щодо того, чи притягалися у минулому році до юридичної відповідальності посадові особи, винні у невиконанні рішень ЄСПЛ (*Сайт партії «Фронт змін»* (<http://frontzmin.ua>). – 2013. – 1.02).

Коммунистическая партия Украины требует отчет Кабинета Министров в Верховной Раде о переговорах с Международным валютным фондом. Об этом заявил лидер КПУ П. Симоненко. «Экономическая ситуация в Украине резко ухудшается, поэтому мы требуем в парламенте в рамках часа вопросов правительству заслушать членов Кабинета Министров. А именно: об итогах переговоров с МВФ», – сказал он. П. Симоненко также подчеркнул, что по данному вопросу в ВР необходим отчет всех членов правительства, начиная с Премьера. «Мы должны узнать о тех условиях, на которые идет наше правительство с МВФ. Без рассмотрения этих вопросов парламент и его работа будет бесперспективной», – резюмировал П. Симоненко.

Ранее представитель МВФ в Украине М. Альтер заявил, что у Украины резко возросла потребность во внешнем финансировании и поиске новых источников поступлений средств в госбюджет. По его словам, решение о том, предоставит ли МВФ кредит Украине, будет зависеть от экономической ситуации в стране, а также от того, выполнит ли украинская власть требования фонда о повышении тарифов на газ для населения (*МинПром – інформація бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2013. – 4.02).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент України В. Янукович планує відвідати Туркменію с державним візитом у лютому. Його візит заплановано на 12–14 лютого. Про це УНН повідомили джерело в МЗС (Українские Национальные Новости (<http://www.unn.com.ua>)). – 2013. – 4.02).

Советник Президента України, керівник Головного управління по питанням міжнародних відносин Адміністрації Президента А. Гончарук провів зустріч з послом Литовської Республіки в Україні П. Вайтекунасом. Об цьому повідомляє прес-служба глави держави.

Во время зустрічі розмова йшла про підготовку запланованого на 6 лютого офіційного візиту Президента України В. Януковича в Литовську Республіку. Були обговорені питання повестки дня наступного засідання Ради Президентів України і Литовської Республіки, яке відбудеться в Вільнюсі в рамках офіційного візиту, зокрема стосовно європейської інтеграції України, двостороннього торгово-економічного співробітництва, співробітництва в сферах транспорту і енергетики.

Сторони також приділили окрему увагу підготовці до підписання в час візиту Дорожньої карти розвитку стратегічного партнерства між Україною і Литовською Республікою на 2013–2014 рр.

Раніше прем'єр-міністр Литви А. Кубілюс заверив, що в час головування в Європейському Союзі Литва підтримає євроінтеграційні прагнення України (*МинПром – інформація бізнес-класа* (<http://minprom.ua>)). – 2013. – 4.02).

Реформи, які на сьогодні проводяться в Україні, можуть перетворити державу на потужний енергетичний центр Східної Європи.

Про це під час зустрічі з Прем'єр-міністром М. Азаровим заявив спеціальний посланник і координатор Державного департаменту США з питань міжнародної енергетики К. Паскуаль.

«Те, що ви робите, те, що відбувається в Україні, є компліментарним до пріоритетів Європи, і може перетворити Україну на важливий енергетичний центр у Східній Європі», – сказав представник Держдепу. Він додав, що завдяки реалізації угод на видобуток сланцевого газу із компаніями Shell та Chevron за 7–8 років Україна зможе додатково отримувати 25 млрд куб. м блакитного палива на рік.

К. Паскуаль зауважив, що за останні роки США істотно наростили видобуток сланцевого газу, і це дало змогу відмовитися від імпорту вуглеводнів. «У 2005 р. видобуток сланцевого газу у США становив усього 1 % від загального видобутку. На сьогодні – 35 %. І за останні п'ять років внутрішній видобуток газу в США зріс на 25 %», – констатував він.

Прем'єр-міністр М. Азаров у свою чергу повідомив, що Україна за останні роки скоротила імпорт російського газу і перейшла до нарощування обсягів власного видобутку. Він нагадав, що нещодавно було підписано контракт із Shell на розвідку і видобуток сланцевого газу на Юзівській площі. Також тривають переговори з Chevron про початок робіт на Олеській площі. Починається видобуток газу на шельфі і модернізуються свердловини на континентальній території України (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua).* – 2013. – 4.02).

Україна продовжує вести переговори з Туреччиною щодо можливості проходу танкерів із скрапленням природним газом через протоку Босфор.

Про це під час зустрічі з посланником і координатором Державного департаменту США з питань міжнародної енергетики К. Паскуалем заявив Прем'єр-міністр М. Азарова.

«У нас є проблеми з будівництвом терміналу для прийому скрапленого газу. Вони пов'язані з тим, що Туреччина неохоче розглядає можливість проходження танкерів із скрапленням газом через свої протоки», – сказав М. Азаров.

Він додав, що на сьогодні Україна вивчає різні можливості для забезпечення себе газом через термінали його регазифікації (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2013. – 4.02).

Україна та Європейський банк реконструкції та розвитку готові продовжувати співпрацю та реалізовувати спільні проекти в різних галузях. Про це було заявлено під час зустрічі Прем'єр-міністра України М. Азарова з Президентом Європейського банку реконструкції та розвитку С. Чакрабарті.

Під час двосторонньої зустрічі було наголошено, що за понад 20-річну співпрацю України з ЄБРР реалізовано чимало хороших проектів.

«Ми дуже високо оцінюємо рівень взаємовигідного співробітництва між Україною та ЄБРР. За час співпраці реалізовано 300 проектів на суму 7,5 млрд євро», – наголосив М. Азаров. При цьому він додав, що й у 2013 р. Україна продовжить реалізацію різних інфраструктурних проектів, у тому числі і за угодами з Європейським банком реконструкції та розвитку. Крім того, М. Азаров висловив вдячність ЄБРР за допомогу Україні у реалізації проектів з подолання наслідків на Чорнобильській АЕС.

У свою чергу президент Європейського банку реконструкції та розвитку С. Чакрабарті наголосив, що «за 20 років роботи ЄБРР в Україні реалізовано багато проектів. У 2012 р. реалізовано 35 нових проектів на загальну суму інвестицій 950 млн євро». С. Чакрабарті висловив зацікавленість банку і у подальшому співпрацювати з Україною за умови досягнення прогресу з покращення інвестиційного клімату та підвищення боротьби з корупцією (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2013. – 4.02).

Кабінет Міністрів схвалив 30 січня 2013 р. та внесе на розгляд Верховної Ради законопроект, який передбачає звільнення органів Державної виконавчої служби від сплати судового збору. Проект розроблявся Міністерством юс-

тиції з метою зменшення витрат коштів державного бюджету. Про це повідомив міністр юстиції О. Лавринович.

За словами міністра, урядовим законопроектом пропонується внести зміни до статті 5 Закону України «Про судовий збір», внаслідок чого органи Державної виконавчої служби будуть звільнені від сплати судового збору у справах, пов'язаних з питаннями, що стосуються повноважень цих органів.

Така законодавча ініціатива пояснюється тим, що понад 80 % скарг та позовів, поданих до суду на дії державних виконавців, подаються боржниками. При цьому найчастіше боржники оскаржують постанови про стягнення виконавчого збору. Фактично, як показує практика, боржником оскаржується майже кожна постанова про стягнення виконавчого збору.

Це, у свою чергу, зумовлює витрати з державного бюджету у вигляді оплати судового збору, які здійснюються Державною виконавчою службою при розгляді таких скарг у судах. Передбачається, що внесення змін до законодавства дасть змогу зменшити витрати коштів державного бюджету на сплату судового збору органами Державної виконавчої служби (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 2.02*).

Уряд затвердив план заходів з підготовки та проведення у 2013 р. в Україні Року дитячої творчості. Відповідне розпорядження Кабінет Міністрів прийняв 4 лютого 2013 р.

Упродовж року проводитимуться різноманітні культурно-освітні заходи, спрямовані на підтримку талановитої молоді – форуми, зльоти, конкурси, фестивалі, виставки тощо.

Серед іншого, зокрема, передбачено проведення у м. Києві Всеукраїнської виставки-звіту дитячої творчості «Країна юних майстрів», регіональних конкурсів-оглядів художньої самодіяльності. Документом, зокрема, доручено Раді міністрів АР Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським держадміністраціям забезпечити збереження мережі позашкільних навчальних закладів незалежно від підпорядкування, типів і форми власності та доступності позашкільної освіти дітям та учнівській молоді сільської місцевості шляхом створення філій та розширення мережі гуртків.

Установлено, що фінансування плану заходів здійснюватиметься за рахунок і в межах бюджетних призначень, передбачених органам виконавчої влади у Державному бюджеті України на 2013 р., а також за рахунок інших не заборонених законом джерел (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2013. – 4.02).

1 лютого 2013 р. в Державній службі молоді та спорту України відбулися національні слухання Міжнародної доповіді про стан молодіжної політики України.

Участь у заході взяли голова Державної служби молоді та спорту України Р. Сафіуллін, голова Департаменту молоді Міністерства освіти та досліджень Естонії Е. Ківімае, член Європейського керівного комітету молоді Ради Європи (CDEJ), голова Команди міжнародних оглядачів Г. Вільямсон (Естонія), координатор проведення міжнародних оглядів, дослідник молодіжних питань Університету Гламорган Е. Кжаклевська (Великобританія).

Голова служби Р. Сафіуллін також висловив впевненість у тому, що напрацювання за результатами огляду в подальшому будуть використані в реалізації державної молодіжної політики України, а також в процесі проведення заходів, які заплановані на 2013–2014 рр. спільно з Радою Європи та іншими міжнародними організаціями, зокрема в рамках реалізації Рамкової програми співпраці у сфері молодіжної політики між Радою Європи та Державною службою молоді та спорту України.

Нагадаємо, що огляд молодіжної політики України проводився Департаментом молоді Директорату демократичного громадянства та Радою Європи за підтримки Державної служби молоді та спорту України. Проведення огляду є частиною молодіжного компоненту Плану дій Ради Європи для України (2011–2014 рр.) «Партнерство заради реформ» та Програми «Посилення спроможності молоді щодо участі в молодіжній політиці та навчанні в області прав людини в Україні», що проводиться у 2012–2013 рр. в Україні спільно Радою Європи та Державною службою молоді та спорту України. В рамках підготовки огляду міжнародними експертами було здійснено два офіційні візити в Україну.

За результатом проведення в Україні огляду експертами було підготовлено міжнародну доповідь, основні завдання якої – забезпечення подання «конструктивно-критичної» зовнішньої точки зору щодо національної молодіжної політики України, обмін досвідом з іншими країнами-членами Ради Європи та Європейської культурної конвенції щодо найкращих практик впровадження молодіжної політики України, виявлення в Україні нових критеріїв реалізації молодіжної політики, орієнтованих на досягнення молоддю необхідних можливостей, з метою додавання таких критеріїв до системи реалізації молодіжної політики Європи (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 2.02).*

Міністр закордонних справ України Л. Кожара під час офіційного візиту у Брюссель повідомив журналістам, що Київ не визнав рахунку «Газпрому» на 7 млрд дол. як штраф за недобір газу в 2012 р., передає кореспондент УНН.

Міністр упевнений, що для вирішення ситуації, що склалася, Україна та Росія повинні сісти за стіл переговорів. Але повідомив, що поки він був у дорозі, уряд України не визнав 7 млрд дол. як суверенний борг України.

«Якщо вони (питання. – Ред.) не будуть вирішені там, то сам контракт з Росією про постачання газу передбачає інші процедури, які так само можна використовувати», – сказав Л. Кожара.

Нагадаємо, НАК «Нафтогаз України» отримала від російського «Газпрому» рахунок на 7 млрд дол., оскільки купила торік менше газу, ніж передбачено чинним контрактом.

Україна в 2012 р., за оцінками, купила 33 млрд куб. м російського газу. Між тим, згідно з чинним контрактом від 19 січня 2009 р., «Нафтогаз» повинен був купити 52 млрд куб. м газу, мінімальні зобов'язання (take-or-pay) становлять 41,6 млрд куб. м газу (*Українские Национальные Новости (http://www.unn.com.ua/uk/news/1182370-uryad-ukrayini-poki-ne-viznav-borg-predyavleniy-gazpromot-kozhara). – 2013. – 31.01).*

Міністр закордонних справ України Л. Кожара прийняв посла Литовської Республіки в Україні П. Вайтекунаса. Про це УНН повідомили у прес-службі МЗС.

Під час бесіди було обговорено актуальні питання українсько-литовського співробітництва, насамперед практичні заходи щодо поглиблення двостороннього політичного діалогу на високому та найвищому рівнях.

Ключову увагу було приділено змістовній підготовці офіційного візиту Президента України В. Януковича до Литви, під час якого відбудеться шосте засідання Ради Президентів України та Литви.

Під час зустрічі йшлося також про практичну підтримку Литовською Республікою євроінтеграційного курсу України, враховуючи, зокрема, майбутнє головування Литви у Раді ЄС у другому півріччі 2013 р. (*Украинские Национальные Новосту* (<http://www.unn.com.ua/uk/news/1183594-l-kozhara-ta-posol-litvi-obgovorili-pogliblennya-politichnogo-dialogu-mizh-krayinami>). – 2013. – 4.02).

Міністр закордонних справ, член Партії регіонів Л. Кожара запевняє, що про ізоляцію України не йдеться і в Євросоюзі в нашої країни є «друзі». Про це він написав у блозі на «Українській правді», коментуючи свій візит до Брюсселю.

За його словами, надзвичайно корисною була зустріч міністрів закордонних справ у форматі «Україна + група друзів України в ЄС». «Міністри закордонних справ 13 європейських країн: Словаччини, Латвії, Кіпру, Румунії, Ірландії, Литви, Бельгії, Данії, Чехії, Фінляндії, Болгарії, Мальти, Хорватії, а також присутній комісар ЄС Ш. Фюле, підтвердили готовність сприяти Україні у процесі підготовки до підписання угоди про асоціацію», – заявив голова МЗС.

Л. Кожара озвучив деякі «висновки щодо реального стану справ у наших відносинах з ЄС».

«По-перше, в Брюсселі в нас є друзі, небайдужі до долі України. Це – головний висновок», – написав Л. Кожара. «Ні про

яку ізоляцію не йдеться. В ЄС усвідомлюють реалії і хочуть допомогти нам. На ділі, а не на словах», – запевнив міністр. Він також підтвердив, що ключове значення матиме саміт «Україна – ЄС», який має відбутися 25 лютого у Брюсселі.

«По-друге, європейські колеги висловлювали конструктивну критику, зокрема, щодо здійснення реформ, а також виконання критеріїв, визначених відомими грудневими Висновками Ради ЄС щодо України. Разом із тим я чітко відчув: перспективи підписання угоди про асоціацію у листопаді ц. р. є реальними», – заявив він.

За словами Л. Кожари, «спад у відносинах України з ЄС, який спостерігався минулого року, припинився, ми пройшли найнижчу точку, сподіваюся, що назавжди».

«По-третє, європейці наголошують: сьогодні доля України в наших власних руках. Неодноразово чув у Брюсселі фразу «допоможіть нам допомогти вам». Напевно, вона найкраще відображає зміст наших сьогоднішніх відносин з ЄС», – зазначив міністр.

За словами Л. Кожари, «в Європі наші успіхи у впровадженні реформ помічають та відзначають».

Міністр зазначив, що дуже високо в ЄС оцінюють політику України у реформуванні енергетичної сфери, високі очікування від співпраці у сфері зовнішньої політики і безпеки (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2013. – 4.02).

ПОЛІТИКА

Представники Партії регіонів та опозиції 1 лютого провели переговори щодо підготовки заяви Верховної Ради про реалізацію євроінтеграційних прагнень України.

За інформацією ЗМІ, сторони пішли на поступки, але в тексті залишилися ключові розбіжності, які можуть зірвати переговори. «Ми практично завершили роботу, узгоджено 99,01 % тексту. Залишилися деталі», – повідомив голова комітету Г. Немиря («Батьківщина») за підсумками закритих переговорів із «регіоналом» С. Тігіпком.

Однак із документів випливає, що залишилися принципові розбіжності. І джерела по обидва боки запевнили видання, що не мають намірів поступатися. При цьому раніше влада й опозиція вже пішли на деякі компроміси.

Так, згадування про Митний союз виключили із заяви (до того опозиція вимагала зафіксувати відмову від вступу в МС, а в ПР погоджувалися лише на формулювання про «адаптацію тільки тих норм МС, які не суперечать Конституції»).

Найбільш значною поступкою опозиції стала відмова від згадування у заяві Ю. Тимошенко та Ю. Луценка, а також терміна «політичні переслідування».

Б. Тарасюк уже заявив, що після узгодження документ втратив «найважливіші положення». «Там не дарма був пункт про політичних в'язнів. Неважливо, називаємо ми їх прізвиська чи ні, але якщо цю проблему (ув'язнення лідерів опозиції) не усунути, угода про асоціацію не буде підписана», – висловив він своє переконання.

У свою чергу «регіонали» погодилися включити в текст посилення на нещодавні резолюцію Європарламенту та рішення Ради ЄС про умови підписання угоди про асоціацію з Україною, у яких Брюссель, зокрема, вимагає вирішити проблему вибіркового правосуддя.

Однак у ПР зажадали викреслити навіть абстрактні згадування про висунуті «умови» і «критерії» підписання угоди про асоціацію. На думку «регіоналів», у заяві ВР має йтися, що угода про асоціацію буде підписана одразу після виконання сторонами «внутрішніх процедур».

Г. Немиря зазначив, що в міжнародному праві термін «внутрішні процедури» означає технічну підготовку договору до підписання, а не виконання по суті.

С. Тігіпко ж заявив: «Ми не повинні брати на себе додаткові зобов'язання. Найважливіше для нас – проведення структурних реформ, необхідних Україні, і це зобов'язання ми прописали в тексті».

Остаточне рішення щодо проекту має бути ухвалене на засіданні фракції ПР 4 лютого. І якщо партія не піде на поступки, документ може бути «похований» (*Українська правда* (www.pravda.com.ua). – 2013. – 4.02).

Молдавія і Україна розраховують знайти взаимовигідні рішення для остаточного розв'язання всіх своїх пограничних проблем до кінця 2013 з. Як повідомили 4 лютого в прес-службі МІД Молдови, об цьому було заявлено на завершеній в Брюсселі трохсторонній зустрічі представників Молдови, України і ЄС по пограничним питанням, організованою Європейською службою зовнішніх дій.

Як зазначається, представники пограничних, митних і інших відомств Молдови, України і ЄС обговорили різні аспекти співпраці в сфері забезпечення безпеки на молдавсько-українській межі, дотримання митного режиму і контроль міграційних потоків. В повестку дня також увійшли такі питання, як спільний пограничний контроль (загальні пропускні пункти і спільне патрулювання межі), поточна ситуація в області демаркації, належне управління, запобігання корупції і боротьба з нею, співпраця з Європейською місією прикордонної допомоги Молдові і Україні (EUBAM) (*Архангельські новини* (<http://www.arnews.ru/news/1621081.html>). – 2013. – 4.02).

Народний депутат від «Батьківщини» А. Гриценко заявляє, що опозиція під керівництвом А. Яценюка втрачає довіру людей. Таку думку А. Гриценко висловив в інтерв'ю тижневику «2000».

«Ми як команда під керівництвом Яценюка втрачаємо довіру людей! Оскільки не діємо, імітуємо, пропустили, не реалізували ряд сильних рішень... А якби діяли, не чіплялися за мандати і швидкий поділ посад і кабінетів, йшли попереду людей – вони б нам вірили! І тоді не було б проплачених мітингів. І не стояли б 150 бабусь, за гроші, з плакатами на захист Тимошенко», – зазначив нардеп.

За його словами, ніхто з партій-учасниць фракції «Батьківщина» з різних причин наразі не готовий влитися в єдину партію, оскільки «потяг йде не туди».

Політик підкреслив, що А. Яценюк із О. Турчиновим вирішують питання удвох, ні з ким особливо не радячись. «Не лише думки або пропозиції Гриценка, але і Тарасюка, Катеринчука, Соболева та інших не затребувані... З ключових питань і думка Ю. Тимошенко ігнорується або взагалі замовчується, приховується», – сказав народний депутат (*Укринформ* (<http://www.ukrinform.ua>). – 2013. – 2.02).

Позафракційний народний депутат С. Міщенко очолив партію «Справедливість». Таке рішення було прийнято 150 делегатами з'їзду партії, який відбувся в Києві. Як повідомив «Українській правді» один з делегатів, партія декларує принципи «реальної політичної боротьби». Одним з головних завдань партії є розпочати реальну боротьбу за звільнення політичних в'язнів.

За словами співрозмовника, С. Міщенко став головою партії, яка раніше називалася «Громадянський рух України», змінивши її назву на «Справедливість». Колишній голова партії ГРУ тепер став першим заступником С. Міщенко.

Як повідомлялося, С. Міщенко був обраний до парламенту як самовисуванець по округу № 98 у Бориспільському районі Київської області. Він заявляв, що представники ВО «Батьківщина» пропонували зняти на його користь свого кандидата за 200 тис. дол. У парламенті минулого скликання С. Міщенко був депутатом від «БЮТ – “Батьківщини”», однак на виборах 2012 р. з'їзд партії затвердив його непрохідним 142 номером списку (*Українська правда* (www.pravda.com.ua). – 2013. – 3.02).

Народний депутат від партії УДАР С. Каплін очолив організацію «Народна антикорупційна армія». Про це він заявив 2 січня на прес-конференції в Кременчуці, повідомляючи радіо «Свобода» з посиланням на УНІАН.

За його словами, в Україні створена нова громадська організація, яка за допомогою людей боротиметься проти корупції. «Ми створили “Народну антикорупційну армію”.

4 січня подаємо документи в Мін'юст на її реєстрацію. Ми "полюватимемо" на корупціонерів і оголосимо їм війну. Готові виходити на акції протесту, будемо проводити антикорупційний трибунал на очах ЗМІ і громадськості», – сказав С. Каплін.

Він розповів, що сім генералів СБУ у відставці, а також керівники громадських організацій по боротьбі з корупцією заявили про бажання увійти до нового громадського руху. «Очолюю організацію поки що я. Але якщо побачу, що серед нас буде новий лідер, то готовий віддати йому повноваження. Поки ж створюватимемо інститут співголів», – сказав політик (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2013. – 3.02).

В «Нашій Україні» не вважають низкий результат на виборах трагедією.

Об цьому заявила член президиума Политсовета партії и личный представитель партийного лидера В. Ющенко И. Ванникова в интервью радио «Свобода».

«Мы не считаем, что произошла какая-то трагедия. То, что «Наша Украина» набрала чуть больше 1 %, – безусловно, это очень неприятно. Но, поверьте, было сделано максимально для того, чтобы преодолеть хотя бы тот негатив, который накопился в обществе», – отмечает она. По словам И. Ванниковой, экс-президент понимал, что, «работая в страшном внутреннем сопротивлении и во внешнем негативе, очень трудно достичь хорошего результата».

По ее словам, теперь в «Нашій Україні» думают об оптимизации структуры партии, перерегистрации членов и планируют внести изменения в устав.

На прошедших в октябре прошлого года выборах партия «Наша Україна» заняла седьмое место, заручившись поддержкой всего 1,11 % избирателей. По мнению политических экспертов, основной причиной провала партии на прошедших парламентских выборах стала личность ее лидера В. Ющенко (*МинПром – інформація бизнес-класа (http://minprom.ua)*). – 2013. – 2.02).

14 обласних організацій партії «Наша Україна» вимагають скликати партійний з'їзд та звинуватили В. Ющенко та його оточення у «збереженні лояльності до влади Януковича». Про це йдеться в заяві партії, яка є в розпорядженні «Української правди».

Там повідомляється, що за період з 29 січня по 5 лютого 2013 р. відбулись засідання рад 14 обласних організацій партії «Наша Україна».

«Головним лейтмотивом засідань стала вимога до президії негайно скликати партійний з'їзд, на якому проаналізувати причини кризи в партії, зробити кардинальні кадрові зміни в керівництві та відновити опозиційний курс “Нашої України”», – йдеться в заяві.

У партії переконані, що за статутом «Нашої України» цієї кількості парторганізацій достатньо для прийняття президією рішення про скликання з'їзду партії.

«Усі вищезгадані організації вимагають невідкладних дій щодо виходу партії з кризи та відновлення повноцінної діяльності “Нашої України”. Ради обласних організацій засуджують курс Ющенко та його оточення на розкол партії та збереження лояльності до влади Януковича та Партії регіонів», – йдеться в заяві (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2013. – 5.02).

Независимый профсоюз горняков Свердловска с акцией протеста на шахте «Красный партизан» (Луганская область) не является инструментом в руках Президента В. Януковича для сведения счетов с самым богатым человеком Украины Р. Ахметовым. Об этом на своей странице в Facebook заявил глава профкома К. Ильченко.

По словам К. Ильченко, акция протеста на шахте «Красный партизан» в украинских СМИ представлена «как часть плана борьбы Януковича с Ахметовым», а «работа стачкома и основных участников событий на шахте “Красный партизан” выставлена неким проектом», организованным проходимцами от политики.

Глава профкома заверяет, что конфликт на шахте «Красный партизан» не является «политическим игрищем».

Напомним, 10 января, в 7 часов утра представители Независимого шахтерского профсоюза заняли кабинет директора шахты «Красный партизан», расположенной в Свердловске (Луганская область) и принадлежащей ООО ДТЭК «Свердловантрацит».

Горняки потребовали отменить Приказ гендиректора ООО ДТЭК «Свердловантрацит» «Об изменении организационной структуры...» № 405 от 21 декабря 2012 г, который, по их словам, инициирует массовые увольнения, и прекратить принуждать работников предприятия к подписанию предупреждений об увольнении. Позднее К. Ильченко заявил, что работникам шахты необходим законный и конструктивный диалог с работодателем и они готовы и будут использовать все законные методы для отстаивания своих трудовых прав.

Протестующим двое суток горнякам удалось своими действиями усадить за стол переговоров компанию ДТЭК и привлечь к этому процессу руководство облгосадминистрации.

Как известно, одним из инвесторов ассоциации ДТЭК, которая владеет ОП «Шахта «Красный партизан», является Р. Ахметов, встречи с которым также добивались бастующие шахтеры (*Независимое Бюро Новостей* (<http://nbnews.com.ua/news/76046/>). – 2013. – 30.01).

Шахтерские профсоюзы готовятся к массовым протестам в Свердловске и Донецке, связанным с незаконным выведением персонала за штат предприятия (аутсорсинг). Такое решение принял президиум Свердловской террорганзации Профсоюза угольщиков. Помимо этого Свердловская территориальная организация Укруглепрофсоюза готовится подать материалы в прокуратуру по незаконным действиям администрации ООО ДТЭК «Свердловантрацит».

«Рассмотрев вопрос о ходе реорганизации ООО ДТЭК «Свердловантрацит» в соответствии с программой «Вертикаль» и приказами № 405 и 75, президиум отметил факты нарушений трудового законодательства администрацией

ООО ДТЭК “Свердловантрацит” при передаче персонала объединения в аутсорсинг», – говорится в сообщении ПРУП.

«Процесс реформирования в ДТЭК “Свердловантрацит” проходит без гласности, предстоящие шаги администрации и их влияние на трудовые отношения не доносятся до коллектива объединения, причем проходят они без участия профсоюза, без учета наших предложений, – рассказывает председатель Свердловской территориальной организации Укруглепрофсоюза В. Рогочий. – Переговоры с администрацией по сохранению социальных гарантий работников ДТЭК “Свердловантрацит” зашли в тупик, так как собственник и аутсорсеры не идут на диалог. Это еще раз доказала последняя встреча с исполнительным директором ДТЭК Ю. Рыженковым 16 января в Донецке, в ходе которой так и не удалось достичь понимания со стороны топ-менеджмента компании по возврату процесса реформирования “Свердловантрацит” в правовое русло».

«Принимая во внимание антинародные действия администрации ДТЭК при выполнении программы “Вертикаль”, неконструктивное отношение к предложениям Свердловского теркома Укруглепрофсоюза», президиум принял решение «считать, что форма бесконфликтного социального диалога в отношении ООО ДТЭК себя исчерпала», цитирует сообщение ПРУП ресурс КИД.

Профсоюзы обещают владельцам компании массовые забастовки и уличные выступления в случае если владельцы ДТЭК не прислушаются к их требованиям и не отменят не устраивающие шахтеров решения (*Остро* (<http://www.ostro.org/donetsk/society/articles/414195/>). – 2013. – 4.02).

Если власть не заложит в государственную казну средства на зарплату медиков и педагогов на IV квартал 2013 г., профсоюзы Украины уже весной организуют масштабные акции протеста.

Об этом рассказал председатель Национального форума профсоюзов Украины М. Якибчук.

По его словам, социальные показатели бюджета-2013 с учетом анализа социологических исследований общественных на-

строений дают все основания считать, что Украина находится на грани волны протестов. «Все же есть вероятность того, что после завершения первого квартала парламент пересмотрит бюджет и внесет в него изменения. К тому же, именно эти изменения многими расцениваются как индикатор принципиальности оппозиции. Поэтому, думаю, народ еще подождет до весны. Но, если ситуация будет оставаться такая же неутешительная, то с середины апреля начнется активная подготовка к масштабным протестам», – подытожил М. Якибчук (*Сводка независимых новостей* (<http://svodka.net/>). – 2013. – 4.02).

В Донецке прошел митинг против добычи сланцевого газа. В акции протеста приняли участие около 200 человек из ряда экологических и политических организаций, которые призывали не допустить «газовую атаку» и «экологический геноцид». Не обошлось и без скандала, спровоцированного пиарщиками компании МММ, превратившими митинг в рекламную акцию финансовой пирамиды.

Среди митингующих были представители политических партий, общественных организаций и просто отдельные граждане и гражданки, среди которых много молодых мам. Удивило присутствие на акции общественного движения В. Медведчука «Украинский выбор» и активистов финансовой корпорации МММ. В частности, один из представителей МММ сказал, что на участие в митинге их благословил сам С. Мавроди, который не может присутствовать на акции, но «наблюдает за ней».

Именно присутствие этих двух «новичков» в акциях протеста вызвало негодование у некоторых представителей оппозиционных партий и общественных организацией. Они назвали это провокацией и отказались участвовать в митинге, – рассказывает ресурс 62.ua. Протестующие так и не смогли достичь консенсуса с представителями властей, и пообещали не допустить добычи газа без предварительных общественных слушаний (*Оспов* (<http://www.ostro.org/donetsk/society/articles/414195/>). – 2013. – 4.02).

Около 200 «хактивистов» в узнаваемых масках Гая Фокса заблокировали вход в Министерство юстиции. Поводом для таких действий послужило ходатайство министра А. Лавриновича о запрете Интернет партии Украины.

«Запрет сайта Ex.ua, попытка принятия закона о цензуре в Интернете, запрет Интернет партии Украины –незаконные действия одного порядка. Цель этих действий –тотальный контроль над Интернетом, как новой политической и коммерческой площадкой», – заявил лидер партии Д. Голубов.

По его мнению, власти никогда не удастся накинуть коррупционный хомут на Интернет. «Интернет партия пережила два запрета, переживет и третий», – отметил Д. Голубов.

Напомним, сегодня, 4 февраля, у здания Министерства юстиции в Киеве, проходит международный слет анонимусов под лозунгом «Ломанем Лавриновича» в знак протеста против запрета Интернет партии Украины.

8 августа министр А. Лавринович подал в суд документы, оспаривающие законность деятельности Интернет партии. Поводом для судебного иска стало якобы отсутствие необходимого количества региональных представителей политической силы.

23 января Окружной административный суд Киева повторно запретил деятельность Интернет партии Украины. В 2010 г. Окружной административный суд уже подвергал ликвидации Интернет партию Украины, однако вскоре она была повторно зарегистрирована (*proIT.com.ua* (<http://proit.com.ua/news/internet/2013/02/04/172809.html>)). – 2013. – 4.02).

Автобусы с заробитчанами заблокировали работу Чопской таможни. Еще с п'ятниця, 1 февраля, таможенники не впускают в Украину около 50 автобусов с заробитчанами из Италии, передает ТВі.

«Люди, которые ехали на Родину, отказались платить таможенникам “поборы”, которыми фактически облагают каждого работника», – сообщают очевидцы.

А когда таможня традиційно заблокувала проезд микроавтобусов на «нейтральной полосе» между венгерским и украинским пунктами пропуска, мол, замерзните – заплатите, возмущенные люди перекрыли автомагистраль и потребовали вмешательства властей.

Чтобы «погасить» протест, таможенники вызвали милицию, мотивируя беспорядками на пункте пропуска.

Руководство венгерской таможни еще в начале инцидента заявило, что венгерская сторона беспрепятственно пропускает и людей, и автотранспорт в сторону Украины, и все проблемы – исключительно на украинский стороне границы», – утверждают очевидцы.

Несмотря на выходные, скандал достиг таких масштабов, что на месте вскоре появились и представители прокуратуры, и СБУ, и даже губернатор Закарпатской области.

В понедельник утром, 4 февраля, споры все еще продолжались. Но людям, которые застряли на границе, предоставили помещение для обогрева и горячую пищу (*LB.ua* (http://society.lb.ua/life/2013/02/04/188042_avtobusi_zarobitchanami.html?utm_source=lbua&utm_medium=link&utm_campaign=main-feed). – 2013. – 4.02).

ЕКОНОМІКА

Нова самонідіймальна плавуча бурова установка «Незалежність» 1 лютого розпочала буріння першої своєї свердловини на платформі БК-1 Архангельського родовища газу в Чорному морі. Про це йдеться в повідомленні прес-служби ДАТ «Чорноморнафтогаз».

«Роботи здійснюються у відповідності з виробничим планом компанії на 2013 р., який передбачає збільшення видобутку природного газу на шельфі Чорного та Азовського морів на 40 % – з 1,17 млрд до 1,65 млрд куб. м. У поточному році будуть завершені основні роботи з облаштування нових родовищ – Одеського і Безіменного, продовжується

дооблаштування Архангельського і Штормового», – повідомили у компанії.

На сьогодні на шельфі Чорного моря задіяні всі плавучі бурові установки «Чорноморнафтогазу». «Таврида» і «Сиваш» ведуть буріння на морській стаціонарній платформі МСП-17 Штормового газоконденсатного родовища. Перша високотехнологічна СПБУ «Петро Годованець» – на платформі БК-1 Одеського родовища природного газу.

Нагадаємо, що з можливостями нових самопідіймальних плавучих бурових установок «Петро Годованець» і «Незалежність» «Чорноморнафтогаз» безпосередньо пов'язує плани значного збільшення видобутку природного газу на шельфі Чорного та Азовського морів і зниження залежності України від імпорتنих енергоносіїв. У 2013 р. використання двох сучасних СПБУ дасть можливість переступити межу в 5 млн куб. м на добу, і добути за результатами року 1,65 млрд куб. м газу (*Укринформ* (<http://www.ukrinform.ua>). – 2013. – 1.02).

Через претензии Газпрома к Нефтегазу в Кремле рассчитывают заставить Украину согласиться как минимум на сдачу ГТС, как максимум – на сдачу ГТС в пакете с присоединением к ЕврАзЭС и вхождением в Таможенный союз. Такое мнение высказали эксперт по вопросам энергетической безопасности М. Гончар и юрист-международник М. Алинов в статье для издания «Зеркало недели. Украина».

Авторы статьи отмечают, что сумма в 7 млрд долл., выставленная НАК «Нафтогаз Украины» как штраф за неотобраный газ, почти совпадает с рассчитанной, но еще не обнародованной стоимостью ГТС Украины. «Не случайно во всех обходных трубопроводах контрольный пакет находится в руках Газпрома. Пришла очередь Украины», – говорится в публикации.

Ранее исполняющий обязанности директора энергетических программ Центра им. Разумкова В. Омельченко выразил уверенность, что российская сторона будет использовать выставленный Нафтогазу счет на 7 млрд долл. как дополнительный рычаг воздействия на Украину во втягивании ее в Таможенный союз.

Напомним, НАК «Нафтогаз Украины» получила от Газпрома счет на 7 млрд долл. за недобор в 2012 г. обусловленных контрактом объемов газа. Официальный Киев уже заявил, что не намерен платить за недобор российского газа (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2013. – 2.02).

Найбільший експорт зернових з України здійснюється до Євросоюзу. У 2012 р. на ринок ЄС поставлено 7,7 млн т зерна на суму 1,9 млрд дол. Також лідерами за обсягами імпорту українського зерна залишаються Єгипет і Саудівська Аравія. У поточному році Україна планує розширити ринки збуту збіжжя та збільшити обсяги експорту. Про це повідомив Міністр аграрної політики та продовольства М. Присяжнюк, передає УНН з посиланням на Мінагрополітики.

«Минулий рік став вкрай успішним для України в плані закріплення на зовнішніх ринках. Тож ми не тільки забезпечили продовольчу безпеку всередині держави, але й змогли закріпити статус надійного партнера. Про це свідчить той факт, що вітчизняні зернові почали активно купувати європейські країни, які ще п'ять років тому сумнівалися в їхній якості. У 2012 р. ЄС придбав 7,7 млн т зерна на суму 1,9 млрд дол., ставши найбільшим імпортером українського збіжжя», – зазначив міністр.

На другому місці за обсягом імпорту вітчизняного зерна знаходиться Єгипет, який купив у минулому році 5,5 млн т зерна на 1,4 млрд дол. На третьому – Саудівська Аравія, до якої експортовано 1,9 млн т збіжжя на суму 509 млн дол. (*Украинские Национальные Новости* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 2.02).

Рынок рекламы посредством мобильных телефонов в Украине удвоился в прошлом году и составил около 25,3 млн долл. Об этом сообщает один из крупнейших операторов мобильной связи в стране «Киевстар».

Так, если в 2011 г. рынок составлял 11,8 млн долл., то в 2012 г. – уже 25,3 млн долл. Аналитики оператора связи ожидают, что к 2015 г. объемы возрастут до 52,5 млн долл.

Причем 70 % денег приносят рекламные SMS-рассылки. Еще 25 % дает интернет-реклама, которую потребители смотрят на мобильных телефонах. И только 5 % приходится на нестандартные решения в виде специальных программ, использования QR-кодов, «дополненной реальности» и т. д.

«Доля нестандартной рекламы будет расти», – сказала Л. Запорожец, начальник департамента развития мобильной коммерции компании «Киевстар». Сама компания, например, платит клиентам деньги за прослушивание рекламы (пока этот проект работает в тестовом режиме). Но плата невелика – всего 15 коп. за 20–30-секундный звуковой ролик (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 2.02).

Компанія Shell готова інвестувати 6 млн дол. у створення Українського інституту нетрадиційного газу. Цей інститут має буде вивчати питання розвитку альтернативної енергетики. Про це під час круглого столу з обговорення реалізації проекту з видобутку вуглеводнів за участі представників громадських організацій і органів регіональної влади Донецької області в Донецьку повідомила прес-секретар компанії Shell Г. Думанська, передає кореспондент УНН.

Речник зазначила, що в процес видобутку вуглеводнів буде залучено значну кількість суміжних галузей, що дасть додатковий поштовх у розвитку промислового сектору країни (*Українские Национальные Новости* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 1.02).

Шестнадцать крупнейших банков Украины получили за последний квартал 2012 г. 2,5 млрд грн прибыли. Это больше, чем в любой другой квартал года. В итоге годовая прибыль возросла до 6,5 млрд грн, пишет «Коммерсант-Украина».

Самый прибыльный (1,53 млрд грн) – ПриватБанк, на втором месте – Укргазбанк (1,1 млрд грн), на третьем – ВТБ Банк

(951 млн грн). Ни один из крупнейших банков не показал убыток (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 1.02).

У міжнародному рейтингу відкритості бюджетів за два роки Україна опустилася на вісім пунктів.

Про це йдеться в дослідженні міжнародної організації ІВР (International Budget Partnership), яка оприлюднила дослідження відкритості бюджетів в Україні за 2012 р.

«У 2012 р. індекс відкритості бюджетів в Україні становить 54 пункти з 100 можливих, що не набагато перевищує середній показник по країнах, що досліджуються, проте в порівнянні з 2010 р. Україна опустилася в рейтингу на 8 пунктів», – ідеться в повідомленні Центру політичних студій та аналітики.

На думку директора центру В. Тарана, ключовими причинами, що призвели до падіння рейтингу, є:

– недостатня залученість влади громадськості на етапі підготовки проектів місцевих бюджетів,

– не оприлюднення на сайтах органів влади прийнятих бюджетів разом з усіма додатками, в яких розписана інформація про всі доходи та видатки відповідного органу влади, закритість звітів про виконання бюджету,

– недостатній рівень доступності громадян до бюджетної документації, низький рівень подачі інформації в річному звіті про виконання бюджету та відсутність в Україні громадського бюджету.

«Зараз громадськість є відносно пасивною в питаннях громадського контролю, через те, що більшість населення не розбирається в бюджетній системі, а органи влади не надають відповідної інформації у повній мірі та у доступній формі», – зазначив директор Центру політичних студій та аналітики В. Таран (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 1.02).

В январе 2013 г. Южный горно-обогатительный комбинат увеличил объем производства концентрата на 1 %, до

892 тыс. т по сравнению с аналогичным периодом прошлого года. Об этом сообщает пресс-служба предприятия.

В то же время объем производства агломерата в январе вырос на 58 %, до 247 тыс. т.

Как сообщалось, в прошлом году ЮГОК увеличил объем производства концентрата на 2,3 %, до 10,386 млн т. Объем производства агломерата в 2012 г. увеличился на 12,3 %, до 2,022 млн т.

ОАО «Южный горно-обогатительный комбинат» является одним из основных производителей железорудного сырья – концентрата и агломерата – в Украине. Основными акционерами предприятия являются «Смарт-холдинг» и компании-собственники Evraz Group (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2013. – 4.02).

ЭКОНОМИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

По данным НБУ в рамках исследования деловых ожиданий руководителей предприятий различных отраслей в IV квартале 2012 г., как «удовлетворительное» финансовое состояние собственных предприятий оценили 67,2 % респондентов, «хорошее» –15 %, «плохое» –17,8 %, сообщает Независимая ассоциация банков Украины.

Наиболее пессимистически текущее финансовое состояние своих компаний оценили строители: финансовое состояние их предприятий не удовлетворяет 27,7 % опрошенных, еще 16,4 % ожидают его ухудшения в течение ближайших 12 месяцев.

Плохим текущее финансовое положение также считают 26 % руководителей предприятий по производству и распределению электроэнергии, газа и воды, а 22,4 % представителей этой отрасли надеются на улучшение ситуации. В целом на улучшение в 2013 г. рассчитывают 29,8 % респондентов, 12,3 % прогнозируют ухудшение, а 58 % считают, что ситуация кардинально не изменится.

Среди факторов, сдерживающих рост производства, респондентами чаще всего упоминались цены на энергоносители

(указали 50,2 % опрошенных), цены на сырье (44 %), нехватка оборотных средств (40,3 %), высокая конкуренция (39,8 %), чрезмерное налоговое давление (37,2 %).

Для всех видов деятельности существенной является нехватка оборотных средств. О ней упоминают 40,3 % опрошенных. Но наиболее чувствительными к ней оказались сельхозпроизводители и предприятия по производству электроэнергии, газа и воды (соответственно, 49,2 % и 46,2 % указали на этот фактор). Представители именно этих видов деятельности чаще других считают, что их потребность в кредитных ресурсах в ближайшие три месяца возрастет – это отмечают 39,8 % сельхозпроизводителей и 35,7 % руководителей предприятий по выработке электроэнергии, газа и воды.

Меньше всего на это рассчитывают строители (только 17,6 % опрошенных прогнозируют увеличение своих потребностей). В целом 62,7 % представителей реального сектора экономики считают, что потребность в привлеченных средствах останется на том же уровне, 30,4 % прогнозируют увеличение потребностей и 6,9 % – уменьшение. При этом 83,3 % планируют привлекать кредитные средства в гривне, 11,4 % – в долларах США, 4 % – в евро и 1 % – в российских рублях (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 2.02).

Проблема молодежной безработицы актуальна как для Украины, так и для Европы в целом. В ЕС без дела сидит 22 % молодежи.

В Украине пятая часть молодых людей в возрасте от 15 до 24 лет вообще ничем не занята – то есть они не только не работают, но и не учатся.

Причинами столь печальной ситуации эксперты называют отсутствие у молодых людей необходимых знаний и навыков для трудоустройства. Например, современный рынок труда требует умения работать с компьютерными программами. Однако, несмотря на распространенное мнение о том, что современные дети и подростки большую часть времени проводят за компьютером, на поверку этих знаний оказывается крайне недостаточно для того, чтобы найти рабочее место.

По словам заместителя директора Киевского молодежного центра труда А. Куценко, для молодежи характерны завышенные требования по зарплате, особенно в тех случаях, когда они полагают, что будущий работодатель хочет от них слишком много. Также против молодых кандидатов играют их собственные резюме, в которых они указывают отсутствие опыта работы. Между тем и подработка в школьные или студенческие годы, и волонтерство – все это тот опыт, о котором будущий работодатель хочет знать. И упомянув об этом в резюме, вы расскажете о своем желании заниматься делом, о своих навыках и лидерских качествах.

Кстати, говорит А. Куценко, современный украинский рынок труда переполнен не только юристами и экономистами – в последнее время к ним все чаще присоединяются дизайнеры. Что касается самых востребованных специальностей, то это, в первую очередь, рабочие и «айтишники» (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 2.02).

Глава Европарламента М. Шульц выразил обеспокоенность судьбой Евросоюза, передает Deutsche Welle.

«Полагаю, что Евросоюзу угрожает смертельная опасность», – заявил М. Шульц 4 февраля газете General-Anzeiger.

По его словам, ЕС в значительной степени утратил доверие. Если люди отворачиваются от проекта, от идеи, то это когда-нибудь плохо кончится, считает парламентарий. Он назвал солью на раны угрозу премьер-министра Великобритании Д. Кэмерона провести референдум о дальнейшем пребывании страны в ЕС.

По мнению главы Европарламента, утрата доверия происходит по двум направлениям. Во-первых, в условиях кризиса ЕС теряет привлекательность в глазах инвесторов. Во-вторых, утрачивается доверие граждан к Союзу как к гаранту социальной стабильности. Бесконечные лавирования в условиях кризиса свидетельствуют об отсутствии эффективного руководства, что оказывает крайне негативное воздействие на рынки и общественное мнение, подчеркнул М. Шульц.

В январе британський прем'єр Д. Кэмерон под давлением консерваторов заявил о возможном проведении общенационального референдума, который определит ход дальнейших отношений Британии с Евросоюзом. Как подчеркнул Д. Кэмерон, речь пока не идет о выходе Британии из ЕС, однако возникает необходимость пересмотреть условия сотрудничества с Евросоюзом в свете дальнейшей интеграции стран-членов ЕС и использования единой валюты (*МинПром – інформація бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2013. – 4.02*).

Зростання промислового виробництва в Китаї сповільнилося, підтверджуючи побоювання аналітиків про уповільнення темпів зростання всієї економіки країни. Про це передає російська служба ВВС.

Згідно з повідомленням, у січні 2013 р. індекс купівельної спроможності, який складається на основі даних великих компаній, впав до позначки 50,4 з показника 50,6 пунктів у грудні 2012 р. Однак банк HSBC повідомив, що його індекс купівельної здатності в Китаї, який складається на основі даних менш великих фірм, зріс до 52,3 пунктів з 51,5.

Аналітики відзначають, що подібна розбіжність даних в межах норми. У цілому ж тренд свідчить про одужання китайської економіки.

Індекс купівельної спроможності – головний показник економічної активності, і будь-яке значення вище 50 пунктів говорить про зростання.

«Економіка в середині циклу зростання. У Китаю достатньо економічного потенціалу і політичної волі керівництва, щоб забезпечити подальший розвиток нинішньої фази росту», – вважає старший економіст IHS Global Insight А. Торнтон. Він зазначив, що промислове зростання зазвичай сповільнюється під час Китайського нового року. А в цьому році зима виявилася холодніше звичайного, що створило додаткові проблеми для низки компаній. Експерт додав, що зміна політичного керівництва, можливо, також відіграла певну роль. «Компанії, ймовірно, зайняли позицію очікування до

повного переходу влади в березні», – припустив він. «Вкрай важливо, не робити передчасних висновків про те, що економіка пішла на спад», – попередив аналітик (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 2.02).

Європейське та американське безробіття не знижується. Про це впливає з доповідей Eurostat і американського Міністерства праці, що були практично синхронно опубліковані 1 лютого 2013 р., передають «Ведомости».

В американській доповіді йдеться про зростання безробіття в січні, тоді як європейське статистичне відомство відзвітувало про дані за грудень.

За перший місяць 2013 р. армія американських безробітних поповнилася на 126 тис. осіб до 12,332 млн, що становить 7,9 % економічно активного населення США. При цьому без роботи виявилася практично кожна четверта (23,4 %) молода людина, у той час як серед дорослого населення – 7,3 %. У Євросоюзі безробіття стабілізувалося на рівні 10,7 % ще в жовтні, досягнувши рекордного показника за весь час існування ЄС. До початку 2013 р. у 27 країнах ЄС Eurostat нарахував 25,926 млн безробітних, з яких 18,715 млн проживають у країнах еврозони.

Найвищий рівень європейського безробіття, як і раніше, у Греції (26,8 %) та Іспанії (26,1 %). Найнижчий – в Австрії (4,3 %) та Німеччині (5,3 %) (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 1.02).

Доверие к экономике еврозоны возросло в январе на фоне появления сигналов стабилизации экономики валютного союза.

Сводный индекс делового и потребительского доверия в еврозоне возрос до 89,2 пункта по сравнению с 87,8 пункта в декабре. Экономисты, опрошенные Bloomberg, ожидали роста показателя до 88,2 пункта.

Рост показателя выше ожиданий экспертов свидетельствует о начавшемся процессе стабилизации экономики еврозоны и преодоления долгового кризиса.

Глава Европейского центрального банка (ЕЦБ) М. Драги ранее заявил, что экономика региона стабилизируется на очень низком уровне. Об этом также свидетельствует тот факт, что регулятор зафиксировал приток в 100 млрд евро в конце 2012 г., после того как была одобрена программа помощи проблемным странам.

Как пишет издание The Financial Times, за последние четыре месяца прошлого года приток капитала составил порядка 9 % ВВП Испании, Италии, Португалии, Ирландии и Греции, вместе взятых. Эксперты отмечают, что рост инвестиций в периферийные страны еврозоны означает восстановление доверия инвесторов к европейской экономике, в частности после того как глава ЕЦБ М. Драги пообещал сделать все возможное, чтобы спасти еврозону.

По словам М. Драги, на мировом рынке существенно улучшилась конъюнктура по сравнению с 2012 г.: «На рынки пришло новое чувство сравнительной безмятежности». Однако потребуется реальное подтверждение улучшения экономической ситуации (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 3.02).
